

АБДУЛЛА ҚОДИРИЙ НОМИДАГИ
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ МАДАНИЯТ ИНСТИТУТИ
РЕСПУБЛИКА МЕТОДИКА ВА АХБОРОТ МАРКАЗИ

РАҲМАТИЛЛА НОСИРОВ

“Устоз - шогирд”

ВОКАЛ

*Вокал фанидан ўқув-методик қўлланма
(Эркаklar овози учун)*

Тошкент - 2010

**Абдулла Қодирий номидаги Тошкент Давлат Маданият институти
Илмий кенгаши томонидан нашрга тавсия этилган (27/04/2009 № 8)**

Вокал фанидан яратилган ушбу ўқув-методик қўлланма ўзбек вокал йўналишларининг академик (академик-миллий услуб) ва анъанавий (халқ ижоди ва мумтоз мусиқа) услубига доир материалларни тасниф ва талқин этишга қаратилган.

Ўқув-методик қўлланмага ХХ асрнинг машҳур вокал ижрочилари Муҳиддин қори Ёқубов, Бобораҳим Мирзаев, Сатгор Ярашев, Карим Зокиров, Эргаш Йўлдошев каби академик хонандалар ва Мулла Тўйчи Тошмухамедов, Шораҳим Шоумаров, Юнус Ражабий, Ориф Алимахсумов, Карим Мўминов, Асқар Убайдуллаев, Орифхон Ҳотамов, Умар Отаев, Фахриддин Умаров, Неъматжон Қулабдуллаев, Тожиддин Муродов, Толибжон Бадинов, Муроджон Аҳмедов, Камолiddин Раҳимов, Жўрабек Набиев, Рустам қори Турсунов каби хонандалар асарларидан намуналар жамланган.

Ушбу ўқув-методик қўлланма маданият ва санъат олий ўқув юртларининг бакалавр талабаларини вокал спецификаси, методикаси, амалиёти ва адабий манбалари билан таништиришга мўлжалланган.

Масъул муҳаррир:

Қодир МИРЗАЕВ – Абдулла Қодирий номидаги Тошкент Давлат Маданият институти “Вокал жамоаларига раҳбарлик, мусиқа тарихи ва назарияси” кафедраси мудири, профессор

Такризчилар:

Матназар ХУДОЙНАЗАРОВ – Ўзбекистон Давлат консерваторияси “Анъанавий ижрочилик” кафедраси профессори

Узоқ ЖЎРАҚУЛОВ – Ўзбекистон Миллий университети доценти, филология фанлари номзоди

*Ўзбекистон матбуот ва
ахборот агентлигининг
2009 йил 28 июлдаги 121-буйруғи
асосан ўқув-методик қўлланма
сифатида нашрга тавсия
қилинган.*

Марказ директори

21.12.2009 й

Д. Муҳаммадов

“Миллий ва жаҳон маданиятининг энг яхши намуналарини кенг тарғиб қилиш ва оммалаштириш ёш авлодни, ҳозирги ёшларимизни маънавий тарбиялашнинг асоси бўлмоғи лозим.”

Ислом Каримов

КИРИШ

Вокал сўзининг луғавий маъноси бизда қадимдан мавжуд бўлган айтимга тўғри келади. Шунга кўра, вокал истилоҳи тарихий-ижтимоий, маданий-маърифий жараёнларнинг ажралмас бир бўлаги сифатида қадим замонлардан бери яшаб келяпти. Ўзбек халқи маданий ҳаётига XIX асрнинг иккинчи ярмидан кириб келиб, санъат жанрини ифодалай бошлаган вокал тушунчаси Европада узоқ тарихга эга бўлиб, унинг генезиси антик давр диний маросимлари ижро жараёнига бориб боғланади. Антик юнон маданияти тарихи шунга гувоҳлик берадики, юнонларнинг эътиқодий маросимлари, тоат-ибодатлари асосан сўз, мусиқа ва муайян ритмлар системасини ўзида мужассам этган. Яратганга қилинган ибодатлар, дуо-илтижолар мана шу тарзда ижро этилсагина ижобат бўлади, деган ақида бугунги вокал санъатининг дастлабки намуналарини юзага келтирган. Қадим юнонда айтилган тарздаги ижро – дифирамблар деб аталган. Худди шундай жараёнга доир фикрларни биз қадим Шумер, Хитой, Ҳинд, Миср маданиятига доир тадқиқотларда ҳам кузатамиз.¹

Милодий биринчи асрдан бошлаб Европанинг маданият марказларидан бири бўлган Италияда илк бор масиҳийлик эътиқоди, шу асосда масиҳийлик черковлари ва диний маросимлар тизими пайдо бўлди. Ушбу тизимда ҳам, асосан, сўз ритм уйғунлигида ижро этилгандагина диний маросим тўлақонли амалга ошади, деган анъана давом эттирилди. Диний маросимлардаги ибодат шакллари масиҳийликнинг мазҳаби ва муайян ҳудудига қараб гоҳ мусиқа жўрлигида, гоҳида эса мусиқасиз (a'capella) ижро этилган. Энг муҳими, ибодат маросимлари қай тарзда ижро этилишидан қатъи назар сўз ритм билан уйғунлашиб келганки, бу кейинчалик биз бугун вокал деб номлаётган жанрга пойдевор вазифасини бажарган.

Вокал тарихига доир назарий адабиётларнинг гувоҳлик беришича, Европа вокали маркази ва тарихий жиҳатдан энг қадимийси Италия ҳисобланади. Бу далил эса вокал санъатининг асоси диний маросимлар экани ҳақидаги юқоридаги фикрларимизни асослаши билан бир қаторда, замонавий вокал санъатининг ўчоғи нима учун Италия бўлгани тўғрисидаги саволларга ҳам жавоб беради.

Шунинг учун ҳам, замонавий вокал тарихини умумий тасниф этганимизда рўйхатнинг бошини Италия вокал мактаби эгаллайди. Европа вокал санъатининг шаклланиши ва тараққиётида қадим итальян вокал

¹ Қаранг: Мифы народов мира. -М.:Советская Энциклопедия, I том,1987;

И.М. Тронский. История античной литературы. -М.:Высшая школа,1983.

мактаби асосчилари Пьетро Този, Жиамбаттиста Манчини, Жозеффо Царлино, Людовико Цаккони, Жулио Каччини (XVI-XVII асрлар) ларнинг хизматлари катта. Кейинчалик француз вокал мактабидан Жан-Баптист Берар, Генрих-Фердинанд Манштейн, немис вокал мактабидан Лилли Леман, рус вокал мактабидан М.И.Глинка, А.Е.Варламовларнинг салмоқли фаолиятларини қайд этиш лозим.² Шунини алоҳида қайд қилиш жоизки, профессионал вокал тарихида вокал санъати амалиётчилари билан бир қаторда назарий олимлар ҳам фаолият кўрсатиб келишган. Лекин бу ўринда вокал назарийчилари билан амалиётчи вокалистлар ўртасига хитой девори қўйиб бўлмастлигини таъкидлаш лозим. Чунки вокал санъати тарихида вокал назарияси ва амалиётини уйғун ҳолатда олиб борган шахслар ҳам талайгина. Бунга мисол сифатида Мануэль Гарсиа, М.И. Глинка, Ф.И. Шаляпинларни келтириш мумкин.

Юқорида қисқача экскурс қилинган Европа вокали ўзбек санъати тарихига Туркистонни Чор Россияси томонидан ишғол этилганидан кейин кириб келган³ Аммо бу дегани ўзбек вокали том маънода Европа вокал санъатининг таъсирида шаклланди дегани эмас. Балки ўзбек вокал санъати тарихи ҳам туркий халқлар маданиятининг узоқ тарихига бориб тақалади. Маълум маънода вокал санъатининг дин ва жамият эътиқоди билан боғлиқлиги ўзбек вокал тарихи жараёнларига ҳам тегишли. Хусусан мақом тизимининг бевосита тасаввуф фалсафасидан келиб чиқиши машҳур мутасаввифлар – Абу Ҳомид Ғаззолий, Жалолиддин Румий, Фаридиддин Аттор, Аҳмад Яссавий, Сўфи Оллоёр, Сулаймон Боқирғоний, Машраблар илмий-амалий фаолиятида ўз аксини топади. Мақом эса сўфийнинг Аллоҳ томон интилиш йўлидаги қалб ва зикр маромини ўзида акс эттиради. Демак, вокал санъати бир қадар мураккаброқ ва тизимлироқ тарзда шарқ халқлари тарихида ҳам мавжуд бўлган. Аини жараёнлар амалий манбалар асосида Абу Наср Форобий, Ибн Сино, Абдулқодир Мароғий, Дарвеш Али Чангий, Комил Хоразмий, Абдурауф Фитрат, Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий, Абдулла Авлонийлар томонидан назарий ўрганилган ва тарғиб этилган. Фақат шўро даврига келиб, Европа вокал санъатини ўзбек айтим йўллариغا сингдириш ва кўп ҳолларда ўзбек хонандаларига Европа вокал йўллари тўғридан-тўғри ижро этириш урфга кирди. Муҳиддин қори Ёқубов, Бобораҳим Мирзаев, Карим Зокиров сингари хонандалар шўро санъат сиёсатининг оқибати ўлароқ том маънода Европа услубидаги вокал ижрочилари ҳисобланишади. Ҳалима Носирова, Саодат Қобулова, Саттор Ярашев, Эргаш Йўлдошев, Абдулла Бозоров, Муяссар Раззоқова, Исмоил Жалиловлар ижрочилик фаолиятида эса ҳам Европа, ҳам миллий вокал санъати уйғунлашганини кузатамиз. Бугунги кунда фаолият кўрсатаётган вокал ижрочилиги жараёнлари ва йўналишларини тахминан қуйидаги схемада кўрсатишимиз мумкин. Шу ўринда ушбу жадвал ҳали узоқ таҳлил ва изланишлар, етук мутахассислар маслаҳатига муҳтож эканини ҳам қайд этишимиз лозим.

(жадвал)

² Қаранг: И. К. Назаренко. Искусство пения. -М.:Музыка,1968.

³ Қаранг: История вокального и хорового исполнительства в Узбекистане. -Т.:Издательство литерат ??? 9-10 бетлар.

Мазкур ўқув-методик қўлланмада ўзбек вокал ижрочилиги материаллари муайян тизимга солинган. Ўқув-методик қўлланмага XX асрнинг сара вокал ижрочилари асарларидан намуналар жамланган. Айтиш мумкинки, вокал ижросига доир манбаларнинг XX аср бошидан бугунги кунимизга қадар мавжуд бўлган намуналари қамраб олинган. Бунда биз асосан ўзбек вокал йўналишларининг академик (академик-миллий услуб) ва анъанавий (халқ ижоди ва мумтоз мусиқа) услубига доир материалларни тасниф ва талқин этдик.

Ўқув-методик қўлланманинг янгилиги шундаки, бунда талабалар нафас олиш, нафас чиқариш, унли ва ундош товушлар талаффузи сингари назарий тушунчаларни бевосита жонли ижрони тинглаш ва таҳлил этиш жараёнида ўзлаштиришлари кўзда тутилган. Чунки, ўқув-методик қўлланма CD (MP3) электрон аудио варианты билан бир бутун методик тизим сифатида ишлаб чиқилган. Шунингдек, ўқув-методик қўлланмада вокал намуналарининг бадий ва мазмун жиҳатларига ҳам алоҳида эътибор қаратилган. Ижро этилган матнлар шарҳланган, тушунарсиз сўзлар луғатлари берилган, матнларнинг асл манбалари кўрсатилган. Ижрочиларнинг фотосуратлари, уларнинг ҳаёти ва ижодий фаолияти ҳақида мукамал маълумот олиш учун ишончли манбалар тавсия қилинган. Шеърлар муаллифлари хусусида аниқ маълумот олиш учун уларнинг ўз асарлари ва ижодига доир тадқиқотларнинг рўйхати, китобларнинг фото нусхаси келтирилган.

Ўқув-методик қўлланма сўнггида вокал тарихи, назарияси, методикаси бирбутун қамраб олинган, саволлар, қўшимча топшириқлар, тест саволлари ва мустақил иш мавзулари берилган.

Ушбу ўқув-методик қўлланма маданият ва санъат олий ўқув юртларининг бакалавр талабаларини вокал спецификаси, методикаси, амалиёти ва адабий манбалари билан таништиришга мўлжалланган.

Аннотация

Вокал фанидан яратилган ушбу ўқув-методик қўлланма ўзбек вокал йўналишларининг академик (академик-миллий услуб) ва анъанавий (халқ ижоди ва мумтоз мусиқа) услубига доир материалларни тасниф ва талқин этишга қаратилган.

Ушбу ўқув-методик қўлланмага XX асрнинг машҳур вокал ижрочилари Муҳиддин қори Ёқубов, Бобораҳим Мирзаев, Саттор Ярашев, Карим Зокиров, Эргаш Йўлдошев каби академик хонандалар ва Мулла Тўйчи Тошмуҳамедов, Шораҳим Шоумаров, Юнус Ражабий, Ориф Алимахсумов, Карим Мўминов, Асқар Убайдуллаев, Орифхон Ҳотамов, Умар Отаев, Фахриддин Умаров, Неъматжон Қулабдуллаев, Тожиддин Муродов, Толибжон Бадинов, Муроджон Аҳмедов, Камолиддин Раҳимов, Жўрабек Набиев, Рустам қори Турсунов каби анъанавий хонандалар асарларидан намуналар жамланган.

Ушбу ўқув-методик қўлланма маданият ва санъат олий ўқув юр்தларининг бакалавр талабаларини вокал спецификаси, методикаси, амалиёти ва адабий манбалари билан таништиришга мўлжалланган.

Вокал фани асосий соҳалардан бири бўлиб, ушбу фан вокал ансамбли, хор партитурасини ўқиш, эстрада ижросига мослаштириш, эстрада санъати, дирижорлик ва хор солфеджиоси фанлари билан **боғлиқ**. Вокал фанининг асосий **мақсади** бўлажак вокал жамоаларига раҳбарнинг касбий маҳоратини ошириш, нафас олиш, диксия, сўз танлаш, кўшиқни юксак савияда ижро қилиш малакасини ҳосил қилишни иборат. Фаннинг асосий **вазифаси** ёш мутахассисларга келажакда ҳаваскорлар билан ишлаш ёлларини ўргатиш, вокал ижрочилиги ютуқларини амалда татбиқ қилиш каби ишлардан иборат. Ушбу фанни ўқитишда иккита асосий йўналиш яъни **академик ва анъанавий** ижрочилиги биргаликда кўшиб олиб боришдан иборат. Фитрат ўзининг “**Ўзбек классик мусиқаси ва унинг тарихи**” китобида ёзишича “Бизнинг адабиётимизда бўлгани каби мусиқамизда ҳам икки оқим бордир. Адабиётимизда аруз вазнида шеър ёзмоқ билан арузсиз, яни ўзимизнинг бармоқ вазнида шеър ёзмоқ йўли бор. Аруз вазни эрон-араб таъсири остида илм олган шоирларимиз орасида ишлатилса, бармоқ вазни эл шойирлари орасида ишлатилгандир. Мусиқа ҳам худди шунга ўхшаб юрадир. Мусиқамизда усул вазнида боғланган куйлар бўлгани каби, усулсиз боғланган куйлар ҳам бор. Усулсиз куйлар эл томонидан яъни эл чоғучилари, ашулчилари томонидан яратилгандир. Уларнинг усулсизлиги бармоқ вазнидаги шеърларнинг “арузсизлиги” каbidир.”

Вокал санъатида овознинг туси, жарангдорлиги, кучи, кўлами, ширадорлиги, уни ишлатиш имконлари ва табиати хилма-хил бўлади. Академик хонандаликда овозлар аниқ номларга эга. Ўзбек миллий ашулчилигида эса мавҳумлигича қолмоқда. Оқибатда анъанавий йўналишдаги устоз-шогирдлик мактабларининг ютуқлари кишиларнинг хотирасидан ўчиб бормоқда. Фаттоҳхон Мамадалиев “**Миллий мусиқа ижрочилиги масалалари**” рисоласида овозларни бир неча тоифаларга ажратади:

- 1) Нор овоз,
- 2) Тик овоз (жарангдор овоз),
- 3) Жарангдор куврак овоз,
- 4) Куюк тик овоз (жарангсиз овоз),
- 5) Бўзак овоз (мода овоз),
- 6) Панг овоз,
- 7) Ишками овоз.

Ўзбекистон халқ артисти Ўлмас Расулов ўзининг “**Анъанавий хонандалик ўқитиш методикаси**” ўқув кўлланмасида овозларнинг турларини куйидагича таърифлайди:

- 1) **Томоғ овоз (гуллиги)**. Бу овоз бойламларини зўриқтириш, ҳалқумни сиқиш, тилчакни юқори танглайга қаттиқ ёпиштириш оқибатида ҳосил қилинади. Ўз навбатида нафас ҳалқумдан сиқиб чиқарилади. Нафас ҳаракатида ровонлик эркинлик йўқолади.

2) **Кўкрак овоз (синаги).** Куйлаш жараёнида кўкрак қафаси мушакларига кўп куч берилади. Хонандада кўкрак қафасининг доимий кўтарилиб кузатилади. Бу эса овозни тез толиқтиради. Бундай ижрода диафрагма кам ҳаракат қилади.

3) **Қорин овоз (шиками ёки ишками).** Устозларнинг нафасни ўпка ёрдамида қовурға

билан олиш керак деганларини кўп эшитганмиз. Бу жараёнда ўпканинг пастки қисми хаво билан тўлдирилади. Оқибатда пастки қовурғалар кенгайиб диафрагманинг фаол ва тўлиқ ҳаракатига имкон яратилади. Қорин бўшлиғи мушаклари ҳаракатга келади. Овознинг бундай садолантирилиши унинг табиий хусусиятларини ёрқинроқ намоён этади. Болаларда қорин овози деярли учрамайди. Талабада қорин овозининг шаклланиши тўғри ва раво нафасни таъминлаш билан бирга куйлашда жуда кўп қулайликлар яратади.

Вокал санъатидаги академик ва анъанавий йўналишлар.

Вокал санъати анъаналари бизда теран илдизга эга. Ўша 30 ва 40-йиллардаёқ ўзбек кўшиқчилигини жаҳонга танитган ижрочиларимиз бор эди. Ундан кейинги ўн йилликларда ҳам бу борада кўз-кўз қилишга арзийдиган ютуқларимиз бўлган. Сўнгги йилларга келиб, вокал санъатимизда ютуқлар билан бирга кўнгилсиз ҳолатлар ҳам тобора кўпроқ кўзга ташланяпти. Ҳозирги кун вокалистидан халқ нимани кутади? Уларнинг тарбияси ва изланишларидаги йўналишлар талаблар даражасидами?

Ҳалима Носирова. – Такдир менга олтмиш йил давомида куйлаш бахтини ато қилди. Ҳаётда кўшиқнинг тутган ўрнини, аҳамиятини баҳолаш қийин. Негаки, кўшиқсиз турмушнинг ўзини тасаввур қилиб бўлмайди, уни ҳаётга ҳамқадам, деб бежиз айтишмаган.

Ўзбек миллий операси затолар, қийинчиликлар, йўқотишлар, зиддиятлар натижаси ўлароқ 20-йиллар охирида халқ вокалчилиги заминида майдонга келди. Унинг тўғри йўлдан ривожланганлигини кейинчалик тарихнинг ўзи ҳам тасдиқлади. Бу соҳада Успенский, Миронов, Мушел, Козловский, Хилкевич, Қориёқубовга ўхшаш йирик музика арбоблари озмунча тер тўкишмади, фидойилик қилишмади. Нота саводини ўзлаштириш нечоғли қийин кечганлигини биргина “Бўрон” операси мисолида эслашнинг ўзи кифоя қилади.

Тўғри, дастлаб Мухтор Ашрафий Ғарбий Европа опера услубини сақлаш учун арияларни халқ вокализмидан атайлаб узоқлаштирди. Аммо бу ўткинчи бир ҳол эди. Негаки, жаҳон опера классикасида “Иван Сусасин” сингари халқ кўшиқлари асосида яратилган эталон асарлар мавжуд эди. Бу тажриба кейинги йилларда ўзбек опера асарларини яратишда яна асқотди: Толибжон Содиқов “Лайли ва Мажнун” музыкали драмасини миллий услубдаги операга айлантирди. Мухиддин Қориёқубов ўзбек опера ижрочилигига асос солган бўлса, Саттор Ярашев, Насим Ҳошимов каби санъаткорларимиз бу йўлни муваффақиятли давом эттиришди.

Хўш, нега бугунги кунга келиб ўзбек вокал ижрочилиги, жумладан, операмиз қоматини ростлай олмай қолди? Ҳамма қусур шундаки,

композиторларимиз ҳам, кўшиқчиларимиз ҳам халқ санъатини менсимай кўйишди, ундан кейин бу соҳада кўпроқ Европа ижрочилик техникасига эргашиш, тақлид тенденцияси кузатилмоқда. Ҳолбуки, бизда миллий операмизнинг Алексей Козловский яратган “Тановар” типига қойилмақом намуналари бор. Қани эди композиторларимиз ана шундай халқчил опералар ярата олсалар? Бу – масаланинг бир томони, холос. Кейин, негадир, республикамизда операга махсус товушликишиларни жалб қилиш истаги йўқ.

Ўзбек операсини яратишнинг дастлабки пайтларида тортишув асосан музыка устида бўлар, лекин асосий масала, опера санъатини ўзбек халқига тезроқ етказиш ҳақида борар эди. Ўша даврда Миронов, Успенский, Козловскийлар миллий музыкага муҳаббат билан қарашди. Миллий музикадан нималарнидир излашарди. Улар бизнинг миллий музикадаги қочирим, нолани сақлашга интилишди. Пианинони шунга мослашди ҳам.

Мен доимо ўзбек операси халққа яқин бўлиши учун интилдим. Композиторлардан Толибжон Содиқов ҳам шунга интилган эди. У кимга атаб ёзса, ўшанга олиб бориб кўсатарди. Толибжон Содиқов “Лайли ва Мажнун” ни речитатив опера қилди. Собир Бобоев ҳам “Хамза” операсини ўзбек миллий услубида яратди.

Умуман, кўшиқ айтишда ҳадеб қочирим қилса, овзни ёпиб кўяди. Қочирим ҳиргойида болади. Ўзбек миллий кўшиқчилик санъатида ҳам овоз, постановкаси бор. Жўрахон Султонов, Маъмуржон Узоқов 60-70 ёшгача ашула айтишди. Улар ҳам ўз овоз постановкасига эга эдилар.

Мен ўзбек миллий музикасига хиёнат қилмадим. Бирорта ашулада қочирим қилиш учун овозни йўқотиш керак эмас. “Фарҳод ва Ширин” да бир қочирим ишлатдим. Успенскийга маъқул бўлди. У ўзича қайта ишлади, натижада ишимиз муваффақиятли чиқди.

Толибжон Содиқов “Сегоҳ” ни нотага солди. Тўтасин Жалилов шу йўлда ашула ёзди. “Жоним Москва ” ашуласи ана шу йўлда айтилди. Карим Зокиров, Бобораҳим Мирзаевлар ҳам Европа музика йўлларида ўрганишди, аммо мустақил ўткир хонандалар бўлиб Етишишди. Василенко “Баёт”ни ишлаганда, сизларга маъқулми, деб сўрар эди.

Булар – ҳозирги санъат учун ибратли мактаб бўлиб қолиши лозим.

Саодат Қобулова: - Консерватория опера кадрлари этиштириб берадиган даргоҳ. Кечагидай эсимда: 40-йиллар охирида Усмон Юсупов 53 нафар вокалист танлаб, Москвага ўқишга уборди. Шуниси қувончли бўлдики, ҳаммамиз ҳам ўзимизга хос овозимизни сақлаб қолдик. эл оғзига ёмон отли бўлганимиз йўқ. Москва таълими бизга фундаментал бўлди. Бизнинг тенгдошлар вокал санъатимизни халққа манзур қила олдилар, деб ўйлайман.

Улуғ рус танқидчиси айтганидек, Қуёш Ерга нур сочади, лекин унга кучини бағишламайди, балки Ернинг ўз бағридаги мавжуд кучни уйғотади. Вокал санъатида ҳам шундай. Илғор халқларнинг вокал санъати ўзбек вокал ижрочилигининг ўз табиатидаги имкониятлар, ўзига хосликларни уйғотиб, барқ уриб ривож топишига кўмаклашди. Аслида ҳам шундай бўлиши керак.

Содир Воҳидов: - Кўп овозли тузилишдаги Европа профессионал (академик) ва ўзбек халқ ашулачилиқ “(анъанавий)” йўлларини уйғунлаштириш усулини излаш Қори Ёқубов каби ашулачилар ижодида бошланди. Лекин улар ҳам хали икки ҳил ашулачилиқ йўлини уйғунлаштиришга тўла эришмаган эди. Акс ҳолда бу изланиш 50-йилларга келиб жадал тус олмасди. Шаҳодат Раҳимова, Саттор Ярашев, Насим Ҳошимов, Асад Азимов, Саодат Қобуловалар катта опера санъатига кириб келишди. Булар опера ашулачилиги соҳасидаги ижодларида ўзбек халқ ва кўп овозли тузилишга эга Европа профессионал музыкасидаги йўлларни уйғунлаштиришда сезиларли муваффақиятга эришдилар. Уйғунлаштириш усулларини ҳам топган бўлишлари мумкин. Лекин, афсуски, бу усуллар назарий жиҳатдан атрофлича ўрганилмади, хулосалар бирор қўлланма ёки дарсликларда акс эттирилмади.

Вокал ёки музыка сахна асарининг миллий руҳда садоланиши фақат унинг нотага тушиши ва ашулачи томонидан тўғри садолантирилишигагинабоғлиқ эмас, аввало унинг оҳанг тузилишига боғлиқ. Оҳанг тузилиши эса оғзаки натқдан олинади. Ҳар бир миллатнинг оғзаки нутқ оҳанги миллий музыкаси асосини ташкил этади. Оғзаки нутққа оғзаки гап, назм, насрда ёзилган асарларни ўқиш, поэтик асарни декламация қилиш, монолог, диалоглар ижросидаги ҳамда минбарда нутқ сўзлашдаги нотикона оҳанглар киради.

Оғзаки нутқ оҳангини бундай қудратли ифода воситасига айлантириш учун миллий тилни, ундаги шеваларни чуқур ҳиссиёт билан англаш, миллий адабий мерос билан бирга, замонавий адабиётни чуқур билиш, унинг янги-янги намуналаридан хабардор бўлиш лозим. Афсуски, бизнинг композитор ва ашулачи санъаткорларимиздан кўпчилиги мерос ва ҳозирги замон ўзбек адабиёти намуналаридан кам хабардорлар. Ўзбек тилидаги шеваларга умуман эътибор берилмайди. Натижада ёзган асарлари фақат ўзлари билган қўшиқ ёки бадий идрок этилмаган оғзаки нутқ оҳангларининг бирикмасидан иборат бўлиб, жозибасиз, зерикарли садоланади.

Томошабиннинг эстетик савияси музыка тарбиясига боғлиқ. Ҳозирги кун ўзбек музыка тарбияси эса тубдан яхшиланишга муҳтож.

АНЪАНАВИЙ ХОНАНДАЛИК

УШШОҚ

Алишер Навоий газали

*Мулла Тўйчи Тошмухамедов
ижросида*

Қаро кўзум, келу мардумлуғ эмди фан қилғил,
Кўзум қаросида мардум киби ватан қилғил.

Юзунг гулига кўнгул равзасин яса гулшан,
Қадинг ниҳолиға жон гулшанин чаман қилғил.

Таковарингға бағир қонидин ҳино боғла,
Итингға ғамзада жон риштасин расан қилғил.

Фироқ тоғида топилса туфроғим, эй чарх,
Хамир этиб, яна ул тоғда кўҳқан қилғил.

Юзунг висолиға етсун десанг кўнгулларни,
Сочингни боштин-аёғ чин ила шикан қилғил.

Хазон сипоҳиға, эй боғбон, эмас мониъ,
Бу боғ томида гар игнадин тикан қилғил.

Юзида терни кўруб ўлсам, эй рафиқ, мени
Гулоб ила юву гул баргидин кафан қилғил.

Навоий анжумани шавқ жон аро тузсанг,
Анинг бошоғлиғ ўқин шамъи анжуман қилғил.

1. Мардум – халк, одамлик, кўз жавҳари.
2. Равза – боғ, жаннат, авлиёлар қабри
3. Таковор – Чопқир от.
4. Расан – арқон, арғамчи
5. Кўҳкан – Тоғ қазувчи.
6. Шикан – Синиқлик, букиклик, жингалаклик, синдирувчи.
7. Чин – 1) Бу , соч; 2) Рост; 3) Терувчи; 4) Хитой.

Шарх: Қаро кўзум...

Эй каро кўзим, кел энди одабийликни одат қилгин. Кўзим қаросини жавҳар мисол ўзингга ватан айла. Гул юзингни қонталаш кўнгил сағанаси билан бега, гулшанга айлантир. Ниҳол қаддинг жон гулшанида сайри чаман этсин. Учқур отинг туёқларига кўнгил қонидан хино кўйигин, зора у хино қуришини кутиб секинроқ юрса. Итингни эса ғамдан чувалашган жон риштаси билан боғлаб кўй. Фирок тоғи емрилиб бир оз тупроқ пайдо бўлган эса, эй чарх, ўша тупроқдан лой қориб, ундан тошйўнар яса. Кўнгиллар юзинг висолиға етиб борсин десанг, сочингни шундай жингалак қилки, у хаста диллар учун нарвон бўлсин. Боғ эгаси(боғбон) муқаррар келаётган хазон кўшини(куз)ни тикандан девор ясаб қайтара олмаганидек, одам боласида ўлим ҳақиқати олдида ожиздир. Ёр юзида висол ҳаяжонидан кўпчиган терни кўриб ўлиб қоладиган бўлсам, эй биродарим, мени гул суви билан ювгин-у кафанимни гул баргидан қилгин. Эй Навоий, жон аро шавқ анжуманин тузадиган бўлсанг, ёр отган пайконни юрагингга қада, ундан даврани ёритувчи шам ўрнида фойдалан.

БАЁТ I

Фузулий газали

*Мулла Тўйчи Тошмухамедов
ижросида*

Шифойи васл қадрин ҳажр ила бемор ўландан сўр,
Зулоли завқ шавқин ташнаи дийдор ўландин сўр.

Лабинг сиррин гелуб гуфтора бандин ўзгадан сўрма,
Бу пинҳон нуктани бир воқифи асрор ўландин сўр.

Кўзи ёшлуларинг ҳолин на билсун мардуми ғофил,
Кавокиб сайрини шаб то сахар бедор ўландан сўр.

Хабарсиз ўлма фаттон кўзларинг жабрин чекканлардин,
Хабарсиз мастлар бедодини ҳушёр ўландан сўр.

Ғамингдин шамътек ёндим, сабодан сўрма аҳволин,
Бу аҳволи шаби ҳижрон баним-ла ёр ўландан сўр.

Хароби жоми ишқам, наргиси мастинг билур ҳолим,
Харобат аҳлининг аҳволини хумор ўландан сўр.

Муҳаббат лаззатидин беҳабардур зоҳиди ғофил,
Фузулий, ишқ завқин завқи ишқи вор ўландан сўр.

Шарҳ: **Шифойи васл қадрин...**

Ҳижрон дардида бемор бўлган Ҳақ ошиғининг қадрини, бундай дард билан оғриганлардан сўра. Дийдор ташналигини бошдан ўтказганларгина у покиза зилолнинг асл завқу шавқини ҳис қила оладилар. Илоҳий лаззат синоатини мендан бошқадан сўраб овора бўлма. Чунки бу ҳикматлар асрорини сирлар соҳибигина билади. Ишқ йўлида кўзлари ёшли, кўнгли маҳзунлар ҳолини ғофил оламон қайдан ҳам билсин. Илло, юлдузлар сайрини оқшомдан тонгга қадар уйқусиз ўтирган ошиқдан (зикр қилувчидан) ўзга ким ҳам билар эди. Ошиқ жабру жафо чекар экан, дунё матоҳи билан маст кимсалар унга янада кўпроқ зулм қиладилар. Бундай жабру зулм азобини унинг ўзигина билади. Ё парвардигор, висолинг ҳажридан шамдек ёниб битяпман. Лекин бу маҳзун ҳолимни билганларнинг барчаси гувоҳ. Хароб ҳолимни фақат харобот аҳли билади. Ишқ майидан сархуш бўлмаганлар ишқ жоми нима эканини тасаввур ҳам қила олмайдилар. Муҳаббат лаззатини зоҳид қаёқдан билсин. Эй Фузулий, ишқ ҳақида унинг завқини билганлардан сўра.

***!Шаймақом 3 том 131 бетдан Фото қўйилади!
Мақомот 92 бетдан Фото қўйилади!***

ҚИЛА БОШЛАДИНГ МЕНГА...

Фазлий газали

*Шораҳим Шоумаров
ижросида*

Қила бошладинг менга зулмиким, ситам этди жабру жафоларинг
Ки, вафога ваъдалар айлабон, қани ваъдаларга вафоларинг.

Бу хуноб уза хати мушкисо, лаби лаъли нуқтаи жонфизо,
Кўзи, қоши, хат, дили хушадо, мени ўртади шу балоларинг.

Буки ҳусн мулкининг шоҳисен, эшит ошиқ аҳлининг додини
Ки, фироқ сийнаси чокини сенга арз этар фуқароларинг.

Дили жони Фазлийи нотавон, сенга мунтазир кўзи нигорон,
Ҳамадин кўнгулда муҳаббатинг, туну кун тилимда дуоларинг.

Луғат:

1. Хуноб – қонли кўз ёши.
2. Мушкисо – мушкмонанд.
3. Жонфизо – жон олгувчи.
4. Хат - маъшуқа юзидаги майин туклар.

Шарҳ: Қила бошладинг менга...

Жабру жафоларинг ситами ҳаддан ошди, менга зулм қилиш шиорингга айланди. Доим ваъда берасан-у, вафодан дарак йўқ. Ошиққа бундан ортиқ зулм бўлиши мумкинми? Кўзимдан оқаётган қонли ёшлар мушк таратувчи хатларинг дардидан бўлса, лаъли лабларинг нуқтаси жонимга бало бўлди. Кўзинг, қошинг ва хуш кўнглинг эса бало устига балолар ёғдиради. Сен ҳусн мулкининг шоҳисан. Шоҳ бўлгач, ишқ аҳли додини ҳам эшит-да. Зеро, фуқароларинг фироқдан бағри чок бўлганини сенга арз этмай кимга арз этсин? Қалби ва жони абгор, кўзлари йўлингда ногирон Фазлий кўнглида сенинг муҳаббатингдан ўзга ҳеч нарса йўқ. Унинг иши туну кун сенинг дуойи жонингни қилишдир.

Гиря 2

Пирим Қори мухаммаси

*Шораҳим Шоумаров
ижросида*

Доим сани ғаминг билан ҳолим харобдур,
Топмай висолинг, эй санам, қоним шаробдур,
Ҳажринг ўтида ўртаниб бағрим кабобдур,
Раҳм этмасанг бу жонима қаттиқ азобдур,
Қилғил назора ҳолима мендин хитобдур.

Гул очилур чамандаким булбул навосидин,
Ғамли кўнгул фараҳ топар тўти садосидин,
Ҳуснинг камола етгуси ошиқ дуосидин,
Ошиқларинг умид этар ваъданг вафосидин,
Келгил, дилим хуш айлагил айна савобдур.

Аввалда ваъдалар қилиб охир ситам надур,
Келмай қошимга бир йўли менга бу ғам надур,
Доғи ғамингда жисмима мундоғ алам надур,
Қори пиримга васлинги қилсанг карам надур,
Арзи дилимнинг шарҳидин бу бир китобдур.

Шарҳ: Доим сани ғаминг билан...

Ишқ йўлида ҳолим хароб, муродим ҳосил бўлишига кўзим етмайди. Эй ёр, васлингга етиш умиди мени мутлақо тарк этган. Шунинг учун ҳам вужудим мастлик, телбалик дарёсига ғарқ бўлган. Томирларимда қон ўрнига шароб оқади. Бағрим эса ишқинг ўтида қоврилиб кабоб бўлган. Сен раҳм этмас экансан, жоним азобдан қутулмас, бир назар қилиб, хароб ҳолимни кўрсанг-чи! Чаманда гулнинг ғунча ёзиши булбулнинг навосидан бўлса, ғамли кўнгил фароғати ширин сўздир. Билсанг, ҳуснинг камоли ошиқнинг дуоси билан бўлади. Ошиқларингнинг бор умиди берган ваъданга вафо қилишингдан. Эй ёри вафодорим, келиб кўнглимни шод айлаки, бундан кўра савобли иш йўқдир. Илло, аввал ваъда қилиб, сўнг ҳажр ўтида куйдириш, жабру ситам қилишингни нима деб шарҳлашга ожизман. Сенсиз ўтган ҳар сония мен учун ғам эканини наҳот билмасанг?! Ғаминг доғи жисмимни аламхонага айлантирди. Эй Қорий, сенга пиринг васли муяссар бўлармикан? Бу ёзганларим ёр ишқида ёнган дилимнинг шарҳ китобидир.

(талқинча)

Фузулий газали

Юнус Ражабий
ижросида

Ё Раб, балойи ишқ-ла қил ошно бани,
Бир дам балойи ишқдин этма жудо бани.

Оз айлама иноятингни аҳли дарддан,
Яъники чўх балолара қил мубтало бани.

Тамкиними балойи муҳаббатда қилма сушт,
То дўст таън эдуб демая бевафо бани.

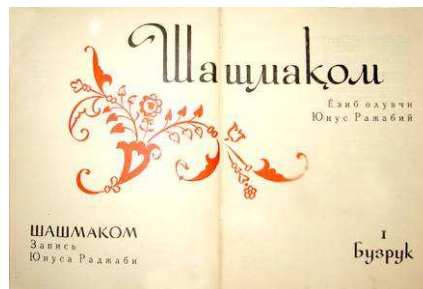
Ўйла заиф қил таними фурқатингдаким,
Васлина мумкин ўла етурмак сабо бани.

Нахват қилиб насиб Фузулий каби банго,
Ё раб, муқайяд айлама мутлақ банго бани.

Шарҳ: Ё Раб...

Ё Парвардигоро, Сенинг йўлингда собит бўлган, Ўзингнинг чин ошиқларингга ҳеч замонда осон бўлмаган. Ишқ ва ибодат йўли мудом хавф-хатарга тўла. Лекин асл иймон соҳиблари бундай балоларни писанд этмаслар. Ё Раб, мени ҳам ўша чин содиқлардан қил. Ишқ изтироби гарчи оғир бўлса ҳам, мени ундан жудо қилма. Ё Яратган эгам, синовларинг оғир эканини биламан, аммо Сенинг караму иноятинг янада кенг. Қанча оғир балоларга дучор этсанг-да розиман. Фақат ишқинг лаззати ва жамолингни кўриш бахтидан жудо қилма. Ишқ офатига мени доимо чидамли қилки, чидолмасдан вафосиз деган таъна-маломатларга қолиб юрмай. Жисмимни висолинг ғамида шунчалар заиф, хас каби енгил айлагинки, енгил бир шабада мени васлинг манзили сари элта олсин. Ё Раб, қулинг Фузулийни ўзига банди этма. Уни ўзидан жудо қилда, улуғ жамолингдан баҳраманд айла.

БАЁТ ТАЛҚИНИ

Навоий газали

*Юнус Ражабий
ижросида*

Оташин гул баргидин хилъатки, жононимдадур.
Хилъат эрмас, ул бир ўтдурким, менинг жонимдадур.

Оташин лаълидурурким, анда музмар бўлди жон,
Оташин гул баргидин хилъатки, жононимдадур.

Жон қуши хунобидин тутмиш малоҳат нахли ранг,
Ё либоси лолагун сарви хиромонимдадур.

Қатл биймидур, тараҳхумнинг доғи уммеди бор,
Бу либоси олким, ул номусулмонимдадур.

Васл шоми куймаган парвона шояд қолмағай,
Бу шафақгун хуллаким, шамъи шабистонимдадур.

Тутмасун гул суҳбатидин сарв ўзин кўп сарфароз,
Э сабоким, ул тўни гулгун менинг ёнимдадур.

Соқийё, гулранг май солиб кетур паймонаким,
Зухд биймидин халал ишқ ичра паймонимдадур.

Эй Навоий, истама жон булбулин ҳар гулдаким,
Ул тўни гулгун, лаби гулбарги хандонимдадур.

Шарҳ: **Оташин гул баргидин...**

Жонон эгнида оловранг гулдан тикилган сарпо жилоланади. Йўқ у ҳашамдор бир либос эмас, менинг жонимга солинган ўтдир. Унинг лаъли шу қадар оташинки, унда жон яширин. Ҳатто лоларанг гул баргидан кийган либоси ҳам шу лаълдан ранг олади. Жон қуши тўккан қонли ёшларидан малоҳат ниҳоли ранг олганми ёки бу сарви хиромоним либосининг рангимикан? Ўлим хавфи мени даҳшатга солади-ю, шунга қарамай ёрнинг шафқатидан умидворман. Илло, бу қизил либос соҳибасидан омонлик топиш ҳам мушкул кўринади. Висол шомида парвона зоти борки, куйиб кул бўлади. Менинг шамъи шабистонининг шафақгун кийими ҳам висол онда мени кул қилиши аниқ. Эй соқий, паймонам тўлган бу дамда гулранг майдан келтиргин. Токи, ишқ йўлида аҳду паймон қилишимга зоҳидлигим халал

бермасин. Эй Навоий, ҳар гулда жон бубули бўлишидан умид этма. У гулранг хирқа менинг гулбарги хандонимга ярашади.

НАВО МЎҒУЛЧАСИ

Мунис газали

*Ориф Алимахсумов
ижросида*

Масти жоми васл этиб аввал мени зор айладинг,
Сўнг недин ҳижрон хумориға гирифтор айладинг.

Сендин уммидим бу эрмас эрдиким, бедодила
Хотирим ошуфта у кўнглум табаҳкор айладинг.

Салсабили шафқатингдин истадим саршорлиғ,
Билгач они қаҳринг ўтиға сазовор айладинг.

Кин ила ҳар зулмким бор эрди кўргуздинг манга,
Зулм ила ҳар қинки мумкин эрди изҳор айладинг.

Юз уюрдинг дўстлиғдин, душмани жоним бўлуб,
Оқибат мен зорға йўқ расмлар бор айладинг.

Вақтдур Мунисга ёр ўлсанг карамдинким, ани
Асру мискин қилдинг у ғам хайлиға ёр айладинг.

Шарҳ: Масти жоми васл этиб...

Ал-мисокда васлинг жомидан маст этиб(жамолингни кўрсатиб), мени зору нотавон қилдинг. Сўнг эса ҳажрон хуморини касби коримга айлантирдинг. Сендан умидим шумидики, айрилиқ зулми билан бунчалар паришонликни бошимга солдинг. Жаннатинг покиза булоғидан сув ичарман деган умидим бор. Бундай умидим борлигини билиб, қаҳринг ўтини янада кучайтирдинг. Дунёда неки зулм бўлса, барини кўрсатдинг. Сен қилмаган зулм қолмади. Зулм билан дўстликни тарк этдинг, душманним сингари иш тута бошладинг. Йўқса бундай оғир синовларингни бошимга солганингни қандай тушунай. Бечара Мунисга раҳм-шафқат қилсанг, карамингдан умидвор этсанг бўларди. Зеро уни жамолингга асрлик билан қашшоқ бир гадога айлантирдинг, устига ғам тоғини юкладдинг.

Луғат

- 1) Салсабил – покиза оқар сув, жаннат булоғи.
- 2) Ошуфта – паришон, девонаҳол, шайдо.

ВАФО

*Ориф Алимахсумов
ижросида*

Давр таронасин тузиб,
Субҳидам най наво билан.
Уйғонар эл шу субҳидам,
Сидку дилу ризо билан.

Отланар ўз иши томон -
Барча йигит вафо билан,
Барча йигит вафо билан,
Қиз одобу ҳаё билан.

Ҳар киши қўйса бир қўчат -
Чўлга бу чин чаман бўлур.
Дониш эли гапирса гар,
Ҳиссаси анжуман бўлур.

Яшнатиб элнинг қудратин,
Қудрати зўр Ватан бўлур.
Қудрати зўр Ватан бўлур,
Меҳнати муддао билан.

Ёз бўйи бизнинг пахтакор,
Тер тўкишиб пешонадан.
Сувчи тун уйқудан кечиб,
Сувни қуюр нишонадан.

Заррача нобуд айламанг,
Ҳосилин ол нишонадан.
Ҳосилин ол нишонадан,
Тарбияти расо билан.

Шарҳ: Вафо

Тонг палласи - субҳидам оламга давр оҳангини тараннум этади. Эл кўнглида шукрона билан уйқу салтанатини тарк этади. Ҳамма ўз иши, турмуш ташвишлари билан йўлга тушади. Йигитлар кўнглида иймону вафо, қизлар қалбида шарму ҳаё. Олам чўлдан иборат бўлса ҳам, одамлар томонидан қўйилган эзгулик ниҳолларидан гулистонга айланади. Зотан, бу гапнинг остида бир буюк анжуман ҳикмати пинҳон. Элнинг бунёдкорлиги, эзгу ишлар йўлидаги ҳаракати Ватан қудратига қудрат қўшади. Бундай саодатнинг гарови ҳалол меҳнатдир. Ўзбек деҳқони тунни тонгга улаб, пешона тери билан пахтасини парваришлайди. Унга оби ҳаёт беради.

Меҳнатни, эзгуликни қадрини билинг, эй ёш авлод! Элда шундай ҳикмат борки, ёшлигидан тарбияси расо бўлганлар – буюк келажак соҳибларидир.

ОШНО БЎЛДУМ

Машраб газали

*Умар Отаев
ижросида*

Ўшал кун санга, эй шўхи ситамгар, ошно бўлдум,
Давосиз дарди бедармонга охир мубтало бўлдум.

Ба бозори муҳаббат гавҳари қимматбаҳо эрдим,
Рақиблар олдида мисли садафдек камбаҳо бўлдум.

Қаландарвор ҳажрингда навою нолалар қилдим,
Санинг дарду ғамингдин, эй пари пайкар адо бўлдум.

Ўшал кун санга паймон боғладим, эй шўхи бепарво,
Тамомий ҳамнишину ошнолардин жудо бўлдум.

Муҳаббат ўти куйдурди юрак-бағримни, эй Машраб,
Куюб кул бўлди жисмим, нест бўлдум, зери по бўлдум.

Луғат

1. Ситамгар – кийноққа солувчи
2. Паймон боғламоқ – ваъдалашмоқ
3. Ҳамнишин – ҳамроҳ, ҳамсуҳбат
4. Нест бўлмоқ – йўқ бўлмоқ
5. Зери по – оёқ ости

Шарҳ: Ошно бўлдум

Ўша яратилган ва Сендан жудо бўлган кунимдан бошлаб, бедаво ишқ дардига мубтало бўлдим. Муҳаббат бозорида ўзимни қимматли бир гавҳар деб билардим. Аммо дунё Сенинг ошиқларинг билан шу қадар тўлиб-тошган эканки, улардаги ишқнинг оловию, шавқнинг ҳайбатидан гавҳари чиқариб олинган арзимас бир садафга ўхшаб қолдим. Қаландарлик аъмолим, ишқ йўлида нола қилмоқ касб-корим бўлди. Адолик ҳам Сенинг ишқинг ситамидан бўлса, Ошиқнинг асл муроди ҳосил бўлади. Ўзимни англаган илк кунданоқ Сенга содиқ бўламан дея ваъдалашдим. Шундан бери қанча замонлар ўтса ҳам, аҳдимни бузмадим. Ўзгани дўст тутмадим. Эй Машраб, муҳаббат ўти бағримни кабоб этди, энди мен одамлар оёғи остидаги тупроқман, мени ҳеч ким кўрмайди. Илло, тупроққа Сендан ўзга ким ҳам назар қилар эди.

БИЛМАДИМ

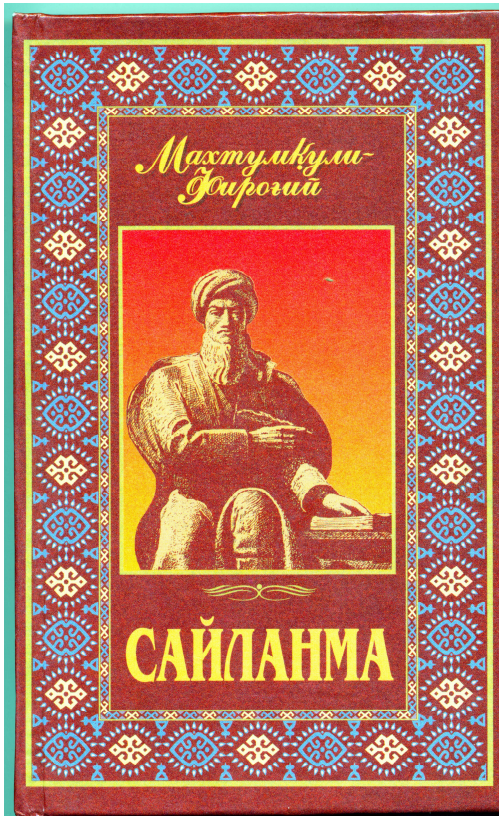
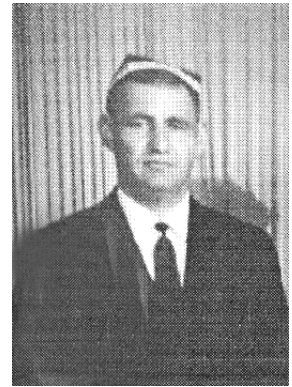
Махтумқули шеъри

Фалак менга ғам бодасин бергандан
Висол қайси, ҳижрон қайси, билмадим.
Ҳақ ишига тан бермишман кўргандан,
Орзу қайси, армон қайси, билмадим.

Банда бўлсанг, кўзла ҳақнинг ризосин,
Бало келса, торта бергил жазосин.
Ажал бир кун отар тийри қазосин,
Ипи қайси, камон қайси, билмадим.

Ориф бўлсанг, кулоқ солгил сўзимга,
Бир суратман, бу кун боқма ўзимга.
Дунё тубсиз кўринади кўзимга,
Давр қайси, даврон қайси, билмадим.

*Умар Отаев
ижросида*

Оз умримни кўп савдога сотибман,
Ўзни билмай, ул дарёга отибман,
На уммондир, на гирдобдир, ётибман,
Замин қайси, замон қайси, билмадим.

Ҳар ким кирса у гирдобга, уммонга,
Бошин олиб чиқа билмас бир ёнга,
Қадам қўйдим ул сахрога-майдонга,
Жон қайси-ю, жаҳон қайси, билмадим.

Бу дунёни осмондаги ранг билдим,
Жон-жаҳдим-ла хўп олишдим, сўнг билдим,
Энди унинг бори-йўғин тенг билдим,
Фойда қайси, зиён қайси, билмадим.

Махтумқули, йўлнинг олди-орти бор,
Тортар юкинг, ҳар кишининг марди бор,
Юрагимда пинҳон ишқнинг дарди бор,
Дард қайси-ю, дармон қайси, билмадим.

ОШУФТАХОЛ АЙЛАДИ

Навоий шеъри

Мени май бас ошуфтахол айлади,

*Орифхон Ҳотамов
ижросида*

Бу водийда мажнун мисол айлади.

Бошимни кўп атрофида майфуруш
Узум жисмидек поймол айлади.

Сабукашлигим айна идбордин
Қадимни юк остида дол айлади.

Майи лаълу олтун қадах шаклидек
Юзим сориғ, ашкимни ол айлади.

Май истарда идбору ошуфталик
Менга жом, синған сафол айлади.

Харобот пири чу бир жом учун
Мени мундоқ ошифтаҳол айлади.

Харобот аро кирдим ошуфта ҳол,
Май истарға илгимда синғон сафол.

Шарҳ: Ошуфтаҳол айлади

Оллоҳ ишқида ҳолим паришон бўлди. Ишқ водийсида телбага айландим. Майфурушлар узумни эзиб май тайёрлаганидек, ишқ азоби бошимни ер билан яксон қилди. Дайди майхўр каби девонавор кезишларим айна бахтсизлигимдандир. Илло, ишқ юкидан қаддим дол сингари эгилди. Бу ишқ изтиробни юзимни май солинган олтин қадахдек сарғайтирди, кўзимни қадах ичидаги қизил май сингари қонли ёшга тўлдирди. Унинг жамоли йўлидаги машаққатлар, паришонликлар, кўнгил жоми (иймон уйи)ни синған софолга айлантирди. Харобот пири (сўфий хонақоҳидаги муршид) кўнглим хароблигини айтиб, ҳолимни танг этди. Харобот ичра ҳолим паришон, кўлимда синған сафол (тарикат йўлига алағда ҳолимда, иймон ҳаловатини топмаган кўнглим) билан, Оллоҳнинг васлини истаб қадам кўйдим.

Луғат

- 1) Сабукаш – қувача, қувача кўтариб юручи.
- 2) Идбор – бахтсизлик, иши юришмаслик.

БИР КУН

Салоҳий газали

*Орифхон Хатамов
ижросида*

Ёмонлик тарбият қилма, жафоларни солур бир кун,
Гар итни тарбия қилсанг, сени ёнинг олур бир кун.

Улуғ олий насабдан улфатим деб айтма сиригни,
Хусумат бирла у ногоҳ оёғингдан чалар бир кун.

Ажойиб меҳрибонлар топилур бегона жойлардан,
Туғишган баъзилар бегонадек четда қолур бир кун.

Пули йўқ камбағалдур деб йироқлашган биродарлар,
Қачон бахтинг юришса ўз-ўзидан ишқалур бир кун.

Ҳаётинг борида келмас, хабар олмас қариндошдан,
Сен ўлғон сўнг пушаймону муҳаббат кўзғолур бир кун.

Тила ҳар хожатинг Ҳақдин, бўлакдан сўрмагин ҳаргиз,
Ишонган дўстларинг қочгай, ишинг гар чайқалур бир кун.

Кишининг ҳаққидан қўрқғил, сенга жаннатга йўл бўлмас,
Агар уч йўл шаҳид ўтсанг, ўшал ҳам қисталур бир кун.

Тегирмонинг юриб турганда элнинг ҳожатин кўзла,
Билолмассан ариқ сувсиз қолиб ул тўхталур бир кун.

Адоват бирла доғ солган дили оқ бегуноҳларга,
Тоғиб ҳаққоният ул доғ ўзингга сурқалур бир кун.

Кел энди бўлма кўп мағрур кўзинг оч, қолма ғафлатда,
Бу хирс этканларинг ўтсанг қаерлардан қолур бир кун.

Таарриз бирла тўхталма Салоҳий қил бу кун ижод,
Топар ўз қийматин шеъринг, гўҳардек исталур бир кун.

Шарҳ: **Бир кун**

Ёмонлик кўчатига сув қуйма, бир кун жафосини тортувчи ҳам ўзинг бўласан. Агар итни ҳам меҳр бериб тарбия қилсанг, бир кун келиб сенга вафо

қилади, ёмонлар бошингга кулфат солмоқчи бўлсалар химоятинг йўлида жонини қурбон қилади. Сохта дўстлар макрига учиб сирингни уларга ошкор этмагин. Пайти келганда ногоҳ оёғингдан чалиши бор. Баъзан эса бегона дўст бўлиб сенга яхшилик қилади, туғишгандан ортиқ меҳр кўрсатади. Қашшоқлик синови бошингга тушганда сендан йироқлашган дўтларинг, Худо ишингни ўнглаганини кўришса, яна беор лайча сингари оёғингга суркалишдан ор қилмайдилар. Шундай қариндошлар бўладики, хаёт пайтинг ҳолингга парво ҳам қилмайди, ўлимингдан сўнг эса беҳуда меҳрини намойиш этади. Хаёт шундай, одамларда субут ва вафо анқонинг уруғи. Шунинг учун ҳожатингни одамлардан эмас, фақат ЎЗИдан сўра. Хаётинг фаровон, ишларинг юришиб турганда имкон қадар яхшилик қил, яхшиларнинг дуоларини ол. Зотан, тегирмонингни равон айлантириб турган ариқ суви қачон куриб қолишини билмайсан. Фақир кимсаларга зулм қилганлар асло жазосиз қолмас. Ҳақнинг қасоси муқаррардир. Дунё ишваларига алданиб ғурур ҳудудига қадам босмагин. Бу бунё хирс кўйишга арзимайдиган кўҳна матоҳдир. Эй Салоҳий, арз-дод қилишни бас қилда, Ҳақ сўзини айтиш учун қаламингни шайла. Сун ўтиб кетсанг ҳам, бундай сўзлариингнинг қиймати ўлмас. Гавҳар мисоли уни одамлар истаб юрғайлар.

ТИЛАР ЭРДИМ

Фурқат сўзи

*Асқар Убайдуллаев
ижросида*

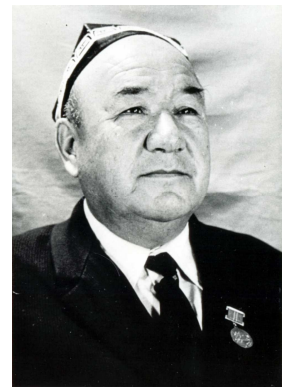
Тилар эрдим сахар чоғи чаман эсган саболардин
“Саломим еткуруб, келтур хабар,” – деб ошнолардин.

Сабаб шул эрдиким, тарки китобат айладим бил-кул,
Валекин қўймадим холи сахаргоҳи дуолардин.

Ўқуб ул дам они бўлди оқарғон кўзларим равшан,
Сиёҳиға эзиб эрдинг магарким тўтиёлардин.

Мени ёд айлаганларға етургайсан саломимни,
Фаромуш айламай бизни фақиру ағниёлардин.

Вале тарки китобат айлади бир неча муддатдур,
Менидек доғи ғурбатга асиру мубталолардин.

Шарх: Тилар эрдим

Ҳар сахарда ғир-ғир эсаётган нафис бўйли саболарга
“Ёр-дўстларимга саломим етказгин, қайтар чоғинг улардан
хуш хабар олиб кел”, дея ялинаман. Бунинг сабаби шуки,
бугундан эътиборан дўстларга мактуб ёзишни тарк этдим.
Саломимни етказувчи энг яхши дастёр сабо эканини
билдим. Эндиликда сабога хитоб айлаб, сахар чоғи
дўстлар дуосини қилиб ўтириш ғаниматлигини англадим.
Дўстлар ёди билан кўз қорасига тўтиёни эзиб қўйган эдим,
хаста кўзларим соғайди.

Эй сабо, мени ёд этганларнинг барчасига саломимни
етказгин. Мендек ғурбатда куйган кимсага биров мактуб
ёзмади, илло,
фақирни ким ҳам
ёд этарди.

ИНДАМАС

Фурқат газали

Не эрур журмимки, кўрса ул ситамкор индамас,
Гарчи ишқида қилурмен нолаю зор индамас.

Учрадим қандоғ ситамгар дилрабоға, оҳким,
Тиғи жавридин қилиб бағримни афгор индамас.

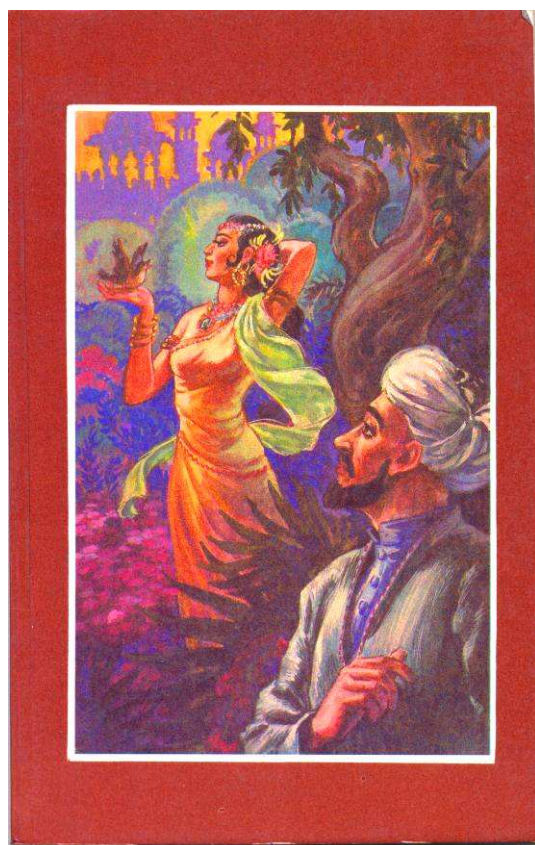
Лоуболу шўхдурким, маҳзи истиғно қилиб,
Бўлса ҳам аҳволи зоримдин хабардор индамас.

Йўлида бошимни помол айласам ҳам соядек,
Зарра парвоси йўқ ул хуршиди рухсор индамас.

Индаса раҳми келиб шоядки деб, Фурқат, анга
Тўғри бўлсам лоақал кўрганда бозор индамас.

*Асқар Убайдуллаев
Ижросида*

Самарқанд ушшоғи

Бунда...

Очилхон Отахонов

Фотони Ашула файлидан олиш керак

МУБТАЛО БЎЛДУМ САНГА

Алишер Навоий газали

*Очилхон Отахонов
ижросида*

Кўргали ҳуснунгни зору мубтало бўлдум санга,

Не балолиғ кун эдиким, ошно бўлдум санга.

Ҳар неча дедимки кун-кундин узай сендин кўнгул,
Ваҳки, кун-кундин батаррак мубтало бўлдум санга.

Мен қачон дедим вафо қилғил, манга, зулм айладинг,
Сен қачон дединг фидо бўлғил манга, бўлдим санга.

Қай пари пайкарға дерсен-телба бўлдунг бу сифат,
Эй парийпайкар, не қилсанг қил манга, бўлдум санга.

Эй кўнгул, тарки насиҳат айладим аввора бўл,
Юз бало етмаски, мен ҳам бир бало бўлдум санга.

Жоми Жам бирла Хизр суйи насибимдур мудом,
Соқие, то тарки жоҳ айлаб гадо бўлдум санга.

Ғусса чангидин навое топмадим ушшоқ аро,
То Навоийдек асиру бенаво бўлдум санга.

Шарҳ: Мубтало бўлдум санга

Сенинг хусну жамолингни кўрай деб зору мубтало бўлдим. У қандай баловаш кун эдики, Сенга ошно бўлдим. Ўзимча Сени кунлар ўтиши билан унитишга бел боғладиму, ажабки, кундан кун баттарроқ мубталолигим ортди. Мен Сендан вафо истаган пайтим олганим фақат зулм бўлди. Сенинг “фидо бўлғил”, деган буйруғинг менга жон бағишлади. Телбалигин сабаби қай бир пари пайкар дея савол қиласан. Аслида телбалигим боиси Ўзинг эканинг Сенга аён. Эй кўнгул, насиҳатларга кулоқ тутмайдиган бир телбага айландим, сени овораи сарсонлар қилдим. Бошингга тушаётган юз бало етмагандек, мен ҳам бир улкан бало бўлдим. Қўлимда Жамшид жоми, насибам Хизр сувидир. Эй Ёр, жаҳолат таркини айлаган онимдан бошлаб Сенинг гадойинг бўлдим. Токи Навоий сингари аср ва бенаво бўлмагунча, ошиқлар аро ғусса чангидан ўзга наво топмадим.

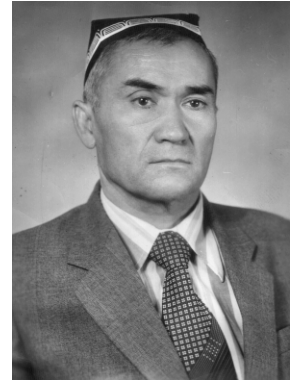
ҚАЛБ САДОСИ

*Акмал Пулат
мухаммаси*

*Очилхон Отахонов
ижросида*

Ким хиёнат қилса халққа икки юзи қора денг,

Халқни жондин севмаса у бағри қондир, пора денг,
Топмагай асло мунофиқ дардига ҳеч чора денг,
Тортгуси ҳасрат-надомат ҳамда кўнгли ёра денг,
Қилмишидин хору зору нотавон овора денг.

Халқига хизмат қилиш, жондин билинг, катта савоб,
Она ер тупроғини ҳар лаҳзада этгум тавоф,
Меҳрибон халқим мадорим сен ўзингсан офтоб,
Ким хиёнат қилса халққа икки юзи қора денг,
Халқни жондин севмаса у бағри қондир, пора денг,

Жону дилдан қаҳрамон халқ хизматин этгум бажо,
Хур Ватан фарзандидурман, иззатин этгум бажо,
Акмал ўғлинг дер, сенга зўр ҳурматин этгум бажо,
Ким хиёнат қилса халққа икки юзи қора денг,
Халқни жондин севмаса у бағри қондир, пора денг,

Шарҳ: Қалб садоси

Халқнинг дуоси ёмонни яхшига, ёвузни раҳмдилга, қашшоқни ғанийга айлантиради. Шундай экан, халқига хиёнат қилган кимсанинг юзи қорадир. Ўз элини севмаганинг юраги фасодга тўла, ғофилдан бошқа таърифи йўқдир. Бундайларни эл оддийгина қилиб мунофиқ дейди. Мунофиқнинг эса дарди бедаводир. Унинг ҳасрат-надомати абадий, қилмиши ёмонлик, оқибати хорликдир. Халқ хизмати йўлида жонни аямасликдан катта савоб борми ўзи дунёда?! Она юрт тупроғичалик муқаддас, покиза хилқат яна қайда бор?! Эй эрксевар, меҳри дарё халқим, мақсадим сенга содик фарзанд бўлиш. Сенга хиёнат қилганинг эса юзи қаро бўлмай. Танимда жоним бор экан халқ хизматини бажо айлашдан толмайман. Озод Ватаним иззатинг, ғуруринг ва меҳринг қалбим тўридадир. Ўғлинг Акмалнинг Сенга бўлган мухаббати чегара билмас. Зеро, ким Ватанга хиёнат қилса, ундан бадбахт одам бўлмас.

Карим Зокиров

Карим Зокиров (1912, Тошкент) – ўзбек хонандаси, опера солисти (лирик-драматик баритон), ЎзССР халқ артисти (1939), 1948 йилдан КПСС аъзоси. Москва Давлат консерваторияси хузуридаги ўзбек студиясида ўқиган (1934-36). Ижодий фаолиятини 1928 йилдан драматик актёр сифатида бошлаган. Зокир дастлабки ролларни Ўзбек Давлат драма театрида (1929) ва Ишчи ёшлар театрида (1930-31) ўйнаган. 1936-38 йилларда Тошкентдаги Ўзбек Давлат музыкали театри, 1939 йилдан Алишер Навоий номидаги Опера ва балет театрининг солисти. Зокир 40 дан ортиқ образлар яратган. Музыкали драмаларда Фарҳод (Хуршид, “Фарҳод ва Ширин”), Неъмат (Ғ.Зафарий, “Ҳалима”), Қайс (Хуршид, “Лайли ва Мажнун”), Ботир (С.Абдулла, “Пўртана”) ва бошқалар, операларда Бўрон (С.Василенко ва М.Ашрафий, “Бўрон”), Тоҳир (Т.Жалилов ва Б.Бровцин, “Тоҳир ва Зухра”), Иброҳим (Р.Глиер ва Т.Содиқов, “Гулсара”), Мулладўст (С.Юдаков, “Майсаранинг иши”), Ҳамза (С.Бобоев, “Ҳамза”) ва бошқа ролларни ижро этган. Зокирнинг куйлаш санъати ўзбек халқ-профессионал ижрочилик анъаналари билан узвий боғлиқ. Халқ кўшиқлари, мақом парчалари Зокир ижросида ўз миллий бадий ифодасини топган. Зокир чет эл ва рус классик операларидаги Эскамильо (Ж. Бизе, “Кармен”), Яго (Ж.Верди, “Отелло”), Елецкий (П.И.Чайковский, “Пиковая дама”) ва қардош халқлар операларидаги Таргин (Е.Брусиловский, “Эр Таргин”), Ҳасанхон (У.Ҳожибеков, “Кўр ўғли”), Кажар (А.Спендиаров, “Алмаст”) каби мураккаб партияларни ҳам муваффақиятли ижро этган. Зокир Ленин ордени, Меҳнат Қизил Байроқ ордени, “Ҳурмат Белгиси” ордени ва медаллар билан мукофотланган.

Зокирнинг рафиқаси Шоҳиста Саидова – Муқимий номидаги Ўзбек музыкали драма ва комедия театрининг собиқ солисткаси, фарзандлари: Ботир Зокиров – ЎзССР халқ артисти, Луиза Зокирова – республикада хизмат кўрсатган артистка, Навфал, Фаррух ва Равшан Зокировлар – эстрада солистлари, Жамшид Зокиров – драма актёри.

Ад.: Корсакова А., Узбекский оперный театр. Очерк истории. Т., 1961; Именной указатель: Закиров Карим.

ИСТАРМЕН

Алишер Навоий газали

*Карим Зокиров
ижросида*

Баҳор андоқки булбул гульузори тоза истармен

Ки, ул гулбоғ ила ўзни баланд овоза истармен.

Чу ул гул тоза-тоза ўт солур кўнглум аро, мен ҳам
Ул ўтдин кўкрагим доғини тоза-тоза истармен.

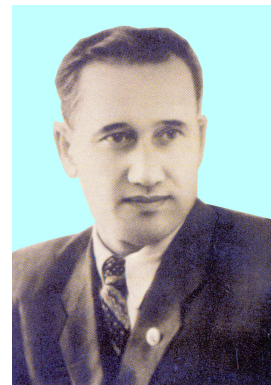
Чу йўқ андоза ишқим бирла шавқимға, ул ойни ҳам,
Жамолу меҳр ойинида беандоза истармен.

Эритсам гар кўнгул чоки учун пайконларинг, тонг йўқ,
Темурдин чун ҳисори дард учун дарвоза истармен.

Узори шавқи тиғидин ўлуб қонлиғ кафан бирла,
Анинг ҳар хоридин ҳуро юзига ғоза истармен.

Фироқинг ичра розимен фалак жисмим уйин йиқса,
Хилофи одат уй вайрон қилурға роза истармен.

Навоий назмининг авроқи зулфунгдин паришондур,
Анинг жилдиға сунбул торидин шероза истармен.

Шарҳ: **Истармен**

Шундай баҳорни истайманки, унда гулюзи озода бир булбул наво қилсин. Ўша гулбоғ овозаси оламини тутсин. У гулбоғда камол топган гул кўнглимга ўт солишни қўймас. Ғунча сари мен ҳам шу ўт тафти билан қалб доғларимни тозалашни истайман. Ишқу шавқим чек-чегара билмайди, ул ойнинг ҳам гўзаллик ва меҳр русумида андозасиз бўлишни хоҳлайман. Кўнгил чокини чегалаш учун қалбим ҳарорати пайконларингни эритса не ажаб, илло келаётган дард селига темирдан дарвоза истарман. Чехраси нуридан шавқланиб қонли япроқ билан кафанлансам, у гул тиконлари ҳурлар юзига пардоз бўлишини истайман. Сенинг фироқингда жисмим қурбон этишга розиман. Одатимга терс равишда, уй вайрон қилишимга, бир сирдош истарман.

Навоий меҳринг варақлари зулфингдан ҳам тарқокрокдир. Уни бирлаштириб, бир жойга жамлаш учун сумбул торидан ип қилишни истарман.

ЧОРГОҲ II

Фузулий газали

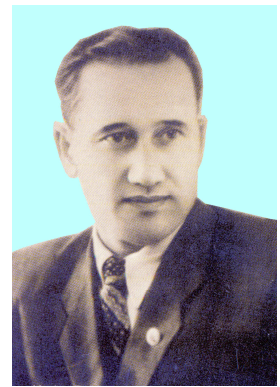
*Карим Зокиров
ижросида*

Сабо, ағёрдан пинхон, ғамим дилдора изхор эт,
Хабарсиз ёрими ҳоли харобимдан хабардор эт!

Кўнгул ғам кунларин танҳо кечурма, иста бир ҳамдам
Ажал хобиндан, афғонлар чекуб, Мажнуни бедор эт!

Мани рашк ўдина парвонатак, эй шамъ, ёндирма,
Етар, хуршиди рухсоринг чироғи базми ағёр эт!

Фузулий, боқмоқ ўлур ул гунаш ёдила хуршида,
На важҳ иланким, ўлса кун кечар фикри шабитор эт!

Шарҳ: Изхор эт

Эй туткунлик нималигин билмай эркин юрган сабо, рақибимдан пинхон тутиб юрган сиримни ёримга етказгин. Ҳолимдан беҳабар ёримни хароб аҳволимдан огоҳ қил. Эй кўнглим, қайғули кунларингни танҳо кечирмагину ажал уйқусидан уйғониб бир дўст изла. Сен чеккан афғондан Мажнуннинг ҳам уйқуси ўчсин. Эй шам, мени парвона янглиғ рашк ўтида бунчалар куйдирмасанг! Хуршид каби рухсоринг билан рақиблар базмини чароғон айла.

Фузулий у қуёш жамолини хуршидда кўрармиканман деб у томон кўз тиккан. Аслида эса унинг муроди тезроқ кун ботиши-ю, кеч киришидир.

Луғат

1. Хоб – уйқу.
2. Афғон – фиғон, ўкириб йиғлаш.
3. Важҳ – Бу ўринда тирикчилик воситаси, бадал маъносида.
Юз, бет маъноси ҳам бор.
4. Шибтор – ўхшаш маъносида.

ҚОЛДИМУ

Бобур газали

*Карим Мўминов
ижросида*

Чархнинг мен кўрмаган жавру жафоси қолдимۇ?
Хаста кўнглум чекмаган дарду балоси қолдимۇ?

Мени хор этдию қилди муддаийни парвариш,
Даҳри дунпарварнинг ўзга муддаоси қолдимۇ?

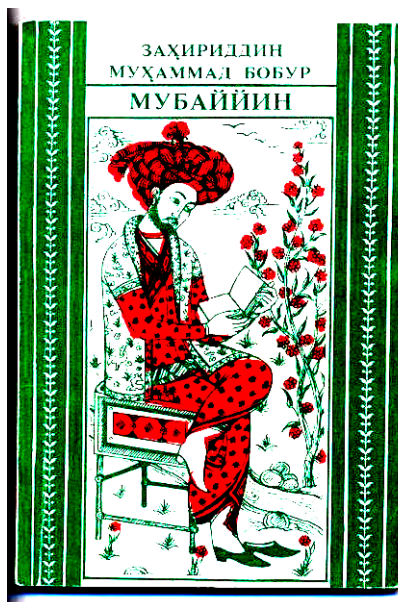
Мени ўлтурди жафоу жавр бирла ул қуёш,
Эмди тиргузмоқ учун меҳру вафоси қолдимۇ?

Ошиқ ўлғач кўрдум ўлумни ўзумга, эй рафиқ,
Ўзга кўнглумнинг бу оламда ҳароси қолдимۇ?

Эй кўнгул, гар Бобур ул оламни истар қилма айб,
Тенгри учун де, бу оламнинг сафоси қолдимۇ?

Шарх: Қолдиму

Ёлғон бу дунёда мен кўрмаган бирор жабру ситам, ёмонлик, хаста кўнглим кўрмаган дарду бало қолмади. Бу ёмонликка мойил ёлғончи дунё яхшини эзиб-янчиш, ёмонларни парваришлаш, рағбатлантиришдан ўзгага ярамайди. Менга-ку у қилмаган ёмонлик қолмаганга ўхшаса ҳам, жафоларнинг охири кўринмайди. Унинг яна қандай муддаоси бор экан, билмадим. Ёр ёдида ўртаниб, тириклик нишонаси жисмимни тарк этмиш. Энди мени қайси меҳр, қайси вафо тирилтира олсин! Ошиқлигим ўлимни менга қадрдон қилиб қўйди. Эй дўстим, бу оламдан бошқа бирор тамаъим қолмаганидек, у дунё ваҳшатидан кўрқувим ҳам йўқ.

Эй кўнгил, Бобур чин дунёни хоҳлаган экан, уни айблама. Зеро, унинг борлиғи Тангри томон интиломқдаки, Унинг ишқи жой олган қалб учун бу дунёнинг қизиғи қолармиди.

БЕВАФО ЁР ИШҚИДА

*Собир Абдулла
газали*

*Карим Мўминов
ижросида*

Йўқ вафосизлик замонда, чин вафо бор ишқида,
Шу туфайли куймадим бир бевафо ёр ишқида.

Гоҳи тунлар мижжа қоқмай ўлтириб хат устида,
Гоҳи кунларда кезармен боғи гулзор ишқида.

Қай хунарга тушса ишқим, мен дадил қўйдим кадам,
Топдим имкон, етгали, касбнинг улуғвор ишқида.

Берса кўнгул кимга-ким, йўқ оҳу воҳнинг хожати,
Қайси кудратсиз йигит, қиздирки, бемор, ишқида.

Ишқсиз бўлмоқ уятдир, ишқибозлик айб эмас,
Хусн эмас инсон учун, ким бўлса инкор, ишқида.

Ҳар йигит ҳар қиз учундир ишқида аҳду вафо,
Чин муҳаббат бўлса кимда номусу ор ишқида.

Шарҳ: Бевафо ёр ишқида

Чин ишқ ҳеч замонда вафосизлик нималигини билмас. Вафодорлик шиорим бўлгани боис ҳам бевафо ёр ишқида куйиб-ёнган эмасман. Қолаверса, менинг қонимда шеър ишқи кўпириб оқади. Тунлари оқ қоғозга дилрозимни арз этиб, кунлари гулзор аро шеърларимга ташбеҳ излайман. Қайсики хунарга кўнглим боғланмасин, унга томон кадам ташлашдан чўчимадим. Касбнинг улуғвор ишқини қозониш имконини топа олдим. Ёрга берилган кўнгилга оҳ-воҳлар ярашмас. Кимки бунга йўл қўяр экан унинг ишқи ҳам бемордир. Ишққа қул бўлиш эса уятмас, ишқсиз яшамок уят. Кимки ишқни инкор этса, унга инсонлик сифати ётдир. Ҳар йигит-қиз ишқни ор-номус деб билар экан, бевафолик кўчасидар ўтмаслиги лозим.

БАЁТИ ШЕРОЗИЙ Ш

*Фурқат газалига
Муқимий мухаммаси*

*Эсон Лутфуллаев
ижросида*

Ишқ йўлида муқарраб раҳнамо кам-кам бўлур,
Мустажоб ўлмас деманг ҳаргиз, дуо кам-кам бўлур,
Сангдилларга муассир оху во кам-кам бўлур,
Эй кўнгил, сабр айла ул маҳ ошно кам-кам бўлур,
Байтул-аҳзоним ахири пурзиё кам-кам бўлур.

Ҳар тарафга бўлмоғил ўзни уриб бетоблар,
Ойни ўн беши қоронғу, ўн беши моҳтоблар,
Қатра ҳам тамкин билан бўлғай дури ноёблар,
Ёр васлиға таамнул еткурур, аҳбоблар,
Гар саломатлиғни қўйса, муддао кам-кам бўлур.

Чашми таҳқир ила ҳеч кимга тикилманг, дўстлар,
Дарҳақиқат, кимсани беҳуда билманг, дўстлар,
Гоҳ Муқимийга тамасхур бирла кулманг, дўстлар,
Беҳабар деб Фурқатийга таъна қилманг, дўстлар,
Лутфи Ҳақ бўлса агар, машқи бажо кам-кам бўлур.

Шарҳ: Ишқ йўлида

Ҳақ жамолини истаганлар учун Оллоҳга яқин одамлар раҳнамолиги керак. Лекин оламда бундай яқин зотларни топиш қийин. Албатта чин кўнгилдан қилинган дуо ижобат бўлади. Банда дуоларим ижобат бўлмаяпти деган шубҳага бормай, дуони кўпайтиргани яхши. Холис дуога сира тўсик бўлмас. Зеро, бағри дунё муҳаббатидан тош қотган кимсалар иймоннинг асл моҳиятини англамаслар. Эй кўнгил, бундайларга ҳам сабр билан жавоб бергинки, ҳазинлик ортида бир кун келиб пурзиё бўлиш бор. Сабрсизлик билан ўзингни ҳар ёнга урмагин. Ахир ноёб дурнинг дунёга келиши учун ҳам сабр, чидам керак. Сабр таги олтин. Ойнинг ўн беши қоронғу бўлса, ўн беши ёруғ. Ҳақ жамолига ошуфта ошиқ ўзини сира аямас. Йўқса муддао ҳосил бўлмас. Эй дўстлар, бировнинг ҳолин билмай туриб, паст назар билан қараманг. Фақир ва хор кимсанинг Оллоҳ ҳузуридаги мақомини қайдан биласиз!? Жумладан, Муқимийга ҳам масхараомуз кўз солманг, шоир

кимсаларнинг юзи қаро бўлишини кўрасан. Кўзи қаро ёринг шод-хуррам, оилангда файз бўлишидан умидинг бор экан, зино ва хиёнатдан йироқ юр. Ёрингдан вафо, садоқат истасанг унинг ишқини мудом кўз қорачиғингда асра. Эй Яхё, ҳар не қилсанг эл манфаатини ўйлаб қил. Халққа ҳалол хизмат қилинган умр бебаҳодир.

НЕ НАВО СОЗ АЙЛАГАЙ

Алишер Навоий газали

*Ҳасан Ражабий
ижросида*

Не наво соз айлагай булбул гулистондин жудо,
Айламас тўти такаллум шаккаристондин жудо.

Ул қуёш ҳажринда кўрқармен фалакни ўртагай
Ҳар шарореким бўлур бу ўтлуғ афғондин жудо.

Дема, ҳижронимда чекмайсен фиғону нола кўп,

Ҳажр ўлумдин талх эмиш, мундин сўнг, эй гардун, мени
Айлагил жондин жудо, қилгунча жонондин жудо.

Бўлса юз минг жоним ол, эй ҳажр, лекин қилмағил
Ёрни мендин жудо ёхуд мени андин жудо.

Васл аро парвона ўртанди ҳамоно билдиким,
Қилғудекдур субҳ ани шамъи шабистондин жудо.

Бир эёсиз ит бўлур эрди Навоий ёрсиз,
Бўлмасун, ё рабки, харгиз банда султондин жудо.

Шарх: Не наво соз айлагай

Булбул гулистондан жудо қилинар экан, у нима ҳақда ҳам куйласин. Тўти сўз айтиш учун ширинсўз суҳбатдошга муҳтож. Ёр фироқида чеккан оҳим алангаси фалакни куйдирар деб кўрқаман. Ҳажримда фиғон чекмайсан деб мени кўп ёзғирма. Ахир фироқинг ғамидан жисмимда жон йўқ. Жонсиз жисм фиғон чека оладими? Бу ҳажр ўлимдан ҳам ёмонроқдир. Эй чарх, мени жонондан айирма, яхшиси жондан жудо қила қол. Эй ҳажр, юзминг жоним бўлса ҳам олақол розиман, фақат жононни мендан, мени жонондан ажратма. Шам билан қовушишдан куйиб-ўртанаётган парвона билдики, тонг уни шабистонда топмиш бахтидан жудо қилади. Навоий Яратганни танимаса, унинг бир дайди итдан қандай фарқи қоларди. Ё Раб, ҳеч бир банда Сендек султонидан жудо бўлиш кулфатини кўрмасин.

Луғат

1. Шарор – учкун, аланга, тобланиш, ёркираш.
2. Талх – аччиқ.

3. Гардун – чарх.
4. Парвона – шам атрофида айланувчи ҳашорат.
5. Эёсиз – эгасиз.
6. Шаккаристон – шакарқамишзор, ширин суҳбат, севиклининг лаби

НАВБАҲОР

Муқимий газали

*Ҳасан Ражабий
ижросида*

Навбаҳор очилди гуллар, сабза бўлди боғлар.
Суҳбат айлақлик, келинлар, жўралар, ўртоғлар.

Хуш бу маҳфилда тириклик улфату аҳбоб ила
Ўйнашиб, гоҳи табиатни қилайлик чоғлар.

Рух очиб кўздин ниҳон бўлса паридек, найлайн,
Айрилиб хушу ақлдин телба бўлмай соғлар.

Ҳафйким аҳли тамиз ушбу маҳалда хор экан,
Олдилар ҳар ерда булбул ошёнин зоғлар.

Марҳам истаб кимсадин, захми дил изҳор айласанг,
Чораи қилмоқдин ўзга, устиға тирноғлар.

Тобақай мундоғ маломат кунжида доим Муқим,
Бу замон кўз тутгин эмди сенга бўлсун тоғлар.

Шарҳ: **Навбаҳор**

Илк баҳор айёми боғларни майса гиламлари билан беади. Гуллар хандон отди. Эй дўстлар, келинг баҳор қувончини баҳам кўрайлик. Азалий ҳикматлардан баҳра олиб, эзгулик анжуманин тузайлик. Бундай гўзал, ажойиботлар тўлиб-тошган манзилга ёлғиз одам ярашмайди. Ахир инсон-инсон билан, дўст-дўст билан тирик-ку! Дўстларнинг қувноқ табассуми табиатнинг ўзини ҳам қулдирса не ажаб!? Баҳор абадий эмас. Кўз очиб юмгунча ўтиб кетади. Бунинг ҳикмати шу: токи баҳор латофатига дош беролмай соғлар ҳам телбага айланмасинлар. Аммо гўзаллик ва эзгулик доим ҳам қадр топавермаган. Баҳор ўрнини бадбин куз эгаллаши қанчалик ҳақ бўлса, булбул ошиёнига қарға-қузғунлар эга чиқиши ҳам бор гап. Дилнинг бу каби битмас яраси ҳақида сўз очиб малҳам топиш мумкин бўлган кимсалар эса дунёда жуда оз. Кўпчилик ярангга малҳам қўйиш у ёқда турсин, уни темир тирноқлари билан тирнашдан роҳат топадилар.

Эй Муқимий, бундай маломат бурчида қачонгача ғам чекаман демагин. Иродангни тоғ билгинки, фано дунёсининг бўлгани шу.

Маҳфил – жой, манзил.

Ошён – уя, турар жой.

Зоғ - қарға.

Марҳам – дори, малҳам.

Кунж – бурчак; маломат кунжи – айб тўнкаш, ёмонлаш бурчаги.

Муҳаммаджон Каримов

БАЁТ V

*Алишер Навоий
газали*

*Муҳаммаджон Каримов
ижросида*

То муҳаббат дашти бепоёнида овораман,
Ҳар балият келса ишқ ошубидин бечораман.

Эл нетиб топгай мениким, мен ўзумни топмасам,
Бўйлаким, ишқи жунун саҳросида овораман.

Қайси захмимга қилурсан чора чун мен, эй рафик,
Тир борони балиятдин саросар ёраман...

Эй, Навоий, борди деб ахбоби таъжил этма кўб,
Ит каби мен эргашиб ул корвонга бораман.

Шарҳ: То муҳаббат дашти...

Илоҳий муҳаббатнинг чексиз биёбони ичра овораи сарсон юрар эканман, ишқ ғавғоси қандай балолар келтирганда ҳам, чорасиз бош эгаман. Ишқ саҳросида адашган, ўзини-ки топмаган мендай бир телбани эл қандай топсин. Эй дўст, менинг ярамга малҳам қўяман деб овора бўлиб ўтирма. Ўқ бўронидан илматешик танамнинг қайси бир ярасига чора қиласан. Навоий Унинг суюклиси бўлиб ёнида юрибди деб хом хаёлга бормангларки, мен У томон йўл олган карвон ортидан эргашиб кетаётган бир итман.

Луғат

1. Ошуб – ғавғо.
2. Балият – балолар, машаққатлар.

3. Захм – яра.
4. Тир борони – ўқ ёмғири.

ЖАМОЛИНГ СОҒИНИБ

Машраб газали

*Муҳаммадҷон Каримов
ижросида*

Жамолинг соғиниб шому саҳар ман зор йиғларман,
Жунун саҳросида девона-мажнунвор йиғларман.

Санга рози дилим изҳор этиб сўйлар мажолим йўқ,
Паришон ҳолу саргардону дилафгор йиғларман.

Кўрай деб орзу айлаб жамолингни ман, эй зебо,
Турубдурман эшигингда, аё ғамхор, йиғларман.

Кўзумдин мавж уруб селоби ашким тўла қон оқти,
Агар ёдимга тушсанг, эй пари рухсор, йиғларман.

Илоҳий мағфират дарёсидин Машрабни шодоб эт,
Ҳамиша, шайъанлиллоҳ, деб қаландарвор йиғларман.

Шарҳ: **Жамолинг соғиниб**

Эй бақо мулкининг Султони, эй мен ғариб девонанинг Ёри, жамолинг соғиниб шому саҳар кўзимдан қонли ёшлар тўқаман. Ишқингда телбаман, маконим жунун саҳроси, вақт мен учун мазмунини йўқотган. Сенга дардимни арз қилай десам гапиришгада мажолим йўқ. Ҳолим паришон, руҳ ва вужудим сарсон-саргардон, аъмолим фақат йиғлаш. Сенинг улуғ жамолинг истаб, эшигингда ит каби ётибман. Кўз ёшим тугади, энди ёш ўрнида қон оқмоқда. Сенинг ёдиндан ўзга нарса ёдимга тушмас. Эй ЁР, Машраб девонани илоҳий мағфиратинг дарёсидан насибадор айла, унинг ғамзада

кўнглини шод қил. Тилимда Ўзингнинг номинг, каландар кўксимни тупроққа бериб йиғлаганим, йиғлаган.

ХАЛҚИМ

*Ғайратий
шеъри*

Ўз бахтини топган азамат -
Меҳнатсевар мардона халқим.
Сенга бўлган меҳру муҳаббат
Таронасин куйлашдир бахтим.

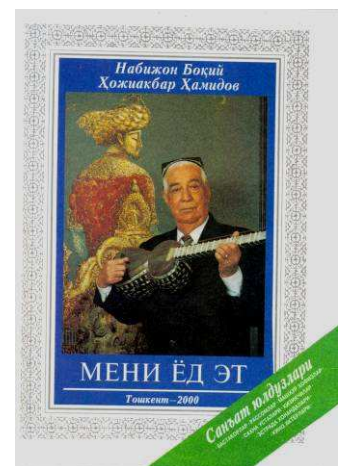
Кўшиғимга сарлавҳа бўлди
Гўзал ҳаёт, порлоқ тақдиринг.
Олов қалбим севгига тўлди
Мафтун этди туганмас меҳринг.

Моҳир кўлинг чизган чамандан
Гуллар териб туздим сатрлар.
Достонимнинг мазмуни сендан
Яратилди, яшар асрлар.

Ҳаммасини олдим ўзингдан,
Сен бўлмасанг қайда дебоча
Шеъриятим порлоқ сўзингдан
Баҳра олур кундузу кеча.

Ҳаммасини ўзинг яратдинг,
Териб олдим сен учун атаб.
Қалбимдаги ишқ муҳаббатинг,
Ўтай умрим борича куйлаб.

*Фахриддин Умаров
ижросида*

Шарҳ: **Халқим**

Эй халқим, сен ўз бахтини ўзи топган, меҳнатсевар, мардларнинг дояси бўлган маъвосан. Менинг бахтим эса сенга бўлган муҳаббатимни куйлашда. Қўшиғимнинг сарлавҳаси сенинг кучоғингдаги гўзал турмуш ва порлоқ келажакдир. Қалбим севгинг тафтидан оловланди. Чексиз меҳринг мени мафтун этди. Сенинг мохир кўлинг асрлар давомида чизган сўз чаманидан баҳра олиб шеърий сатрларимни тиздим. Сен ҳақингда айтган достоним, шунинг учун ҳам ўлмайди, асрлар оша яшаб қолади. Нимага эришган бўлсам ўзинг туфайли эришдим. Илҳомни ҳам, шон шавкатни ҳам, камтарлигу сабр-тоқатни ҳам фақат ўзингдан олдим. Шеъриятим эса порлоқ сўзинг шуъласидан нурафшон бўлмиш. Ҳаммаси учун сенинг олдингда қарздорман. Бундай қимматли қарзни узиш учун умрим етмаса ҳам, ҳаёт эканман, сенга бўлган муҳаббатимни куйлаб ўтаман.

УМР ЎТМОҚДА

Тўра Сулаймон шеъри

*Фахриддин Умаров
ижросида*

Эсиз, болаликни қолдириб ортда,
Умр ўтмоқдадир, умр ўтмоқда.

Оппоқ тонгни улаб тийраи шомга,
Бирда шак келтириб сирли оламга,
Гоҳо таъзим қилиб бадкор, бадномга,
Умр ўтмоқдадир, умр ўтмоқда.

Мавж уриб дарёдек қирғоқдан тошиб,
Юрар йўлимиздан бирда адашиб,
Ким биландир зимдан мансаб талашиб
Умр ўтмоқдадир, умр ўтмоқда.

Эрта билан боғлиқ – не дамларимиз,
Билиб-билмай босган қадамларимиз,
Хайрли иш, алам, карамларимиз,
Умр ўтмоқдадир, умр ўтмоқда.

Кексалик мўралаб эшик қоқмоқда,
Болалик қайтадан қайтарилмоқда...
Биздан эрта кунга нелар қолмоқда?
Умр ўтмоқдадир, умр ўтмоқда.

Эсиз, болаликни қолдириб ортда,
Ур ўтмоқдадир дарё мисоли.
Қолдириб-қолдирмай из бу ҳаётда
Умр ўтмоқдадир дарё мисоли.

Шарҳ: **Умр ўтмоқда**

Бахтиёр болалик поклигини, саодат орзуларини доғда қолдириб умр ўтиб бормоқда. Тонгнинг шом бўлганини сезиб-сезмасдан, баъзан табиатнинг буюк қонуниятларидан норози бўлиб, гоҳ бир бадному маккорга нафс йўлида илтифот этиб, умр ирмоғи сахро томон оқиб кетмоқда. Баъзан ўткинчи шухрат отида дарёдек кўпириб, Ҳақ йўлидан тойганимиздан ғофил қолиб, кимлар билан дунё, бошқаси билан шухрату мансаб таллашиб умр йўли паймона сари шошиб кетмоқда. Ўтган ҳар дамимиз, билиб-билмай босган ножўя қадамларимиз, хайрли, аламли, эзгу ва уятли ишларимиз билан ҳаёт карвони манзил сари юришда давом этмоқда. Кексалиқдан элчи бўлиб оғриқ, ғам-қайғу, хотирасизлик вужуд девори оша мўралайди. Болага ўхшаб тантик, инжиқ бўлиб бораётганимиздан хижолатга тушамиз, манзил яқин, “Мендан нима қоляпти?” деган ташвишли саволдан кўнглимиз алағда. Эй дўстлар, умр шоми эшигимизни қоқмоқда. Эссиз, эссиз болалик саодатини ортда қолдириб бешафқат ва донишманд вақт изми ила умр ўтиб бормоқда.

Неъматжон Қулабдуллаев
(1930-2002)

Фото Ўзбекистон бастакорлари ва мусиқашунослари 416 бет

СЎЗЛАНГ

Ўткир Рашид газали

*Неъматжон Қулабдуллаев
ижросида*

Келинг дўстлар униб ўсган қадрдон хонадан сўзланг,
Палак отган шу гулшанда азиз ҳамхонадан сўзланг.

Бу кўркам хонадон ободлиги, кўрки, чароғбони,
Падар бузрук бошингиз устида парвонадан сўзланг.

Ичирган сут ила сизга ширин меҳру гиёсини,
Жигарбанди мадори ул табаррук онадан сўзланг.

Муҳаббат ғунчасин ёди куйида армуғон этган,
Уйингизнинг гулию булбули жононадан сўзланг.

Толиқтирмас қанотингиз, ўчирмас асло отингиз,
Фарзанд бу бой бисотингиз, зурёд дурдонадан сўзланг.

Ёруғ офтоб бўлиб бу хонадонга нур ҳаёт берган,
Бу ҳур даврон ва бу даврон элу мардонадан сўзланг.

Шарҳ: Сўзланг

Келинг, эй дўстлар, ўзингиз ўсиб-улғайган қадрдон оилангиздан сўзланг. Сизни тарбиялаб вояга етказган ота-онангиз, биродарларингизнинг шаънини улуғланг. Хонадоннинг суянган тоғи, йўл кўрсатувчи чароғбони Падарнинг ҳурматини бошингиз устига

қўйинг. Зеро, у бошингизда парвона, дардингизга ҳамдард, маслаҳатгўйингиздир. Сўнг оқ сути ва меҳри билан парваришлаган мушфиқ онангиз пойини тавоф қилинг. Сизга муҳаббати ва умрини бахш этган вафоли ёрингиз ҳам илтифотингиздан бенасиб қолмасин. Фарзандингиз сизнинг бахтингиз, дунё ва охирадда топгувчи иззатингиздир. Уларнинг бахти йўлида босган ҳар қадамингиз айна савобдир. Хонадонингизга шу қадар нур берган, хур даврон неъматини билан сизни сийлаган тақдир Соҳибига шукроналар келтиринг.

РОЗИМАН

*Пулат Мўмин
газали*

*Неъматжон Қулабдуллаев
ижросида*

Майли жоним ишқ йўлида айла фармон розиман,
Сен билан умрим бўйи сурмакка даврон розиман.

Мен гўзалмасман дема, сенсан менинг учун энг гўзал,
Сенга қалбимни мудом этмакка эҳсон розиман.

Бир тиканнинг захри деб гулдан кечувчи мен эмас,
Чин муҳаббат боғига бўлмакка боғбон розиман.

Ногоҳон ҳижрон хужум этса висол бўстониға,
Кўкрагим қалқон қилиб турмакка посбон розиман.

Бир ширин ошён қуриб, тотсак бу ёшлик завқини,
Санъатинг булбул мисол куйлашга жонон розиман.

Икки кўнгил розилик бергач вафо куйлар мудом,
Кел уйимнинг тўрига, бўлмакка мезбон розиман.

Шарҳ: Розиман

Майлига, жоним ишқ йўлида қурбон бўлсин. Эй ёри ҳалолим, сен билан абадий даврон суриш мен учун бахтдир. Ўзингни хокисорлик нурлари билан безаб “Мен гўзалмасман”, демагин. Сенинг латиф қалбинг учун ўзимни эҳсон қилишга ҳам розиман. Тикан захридан қўрқиб гулдан кечалиганлардан эмасман. Муҳаббатим чин, мен бу

боғнинг баҳорини ҳам, ёзу қишини ҳам бирдек севиб парваришлайдиган боғбониман. Агар бу висол бўстонига ҳажр қўшини босиб келадиган бўлса, уни кўкрагим қалқон этиб ҳимоялашга ҳозирман. Шу гулбоғда тотган ширин дамларимизнинг ҳар лаҳзасини дoston этсам арзийди. Икки дил ризолиги билан қурилган ошиёндан саодатлироқ манзил бўлмас. Мен шу ошённинг мезбони, унинг тўри эса сеникидир.

ЮМ КЎЗИНГНИ...

*Рустам Турсунов
шеъри*

Юм кўзингни ширин жоним ухла-ухлагин,
Бахтимга сен соғ бўл доим ухла-ухлагин.
Юм кўзингни, юлдузингни ухла-ухлагин,
Бахтиёр кўрдим ўзингни ухла-ухлагин.

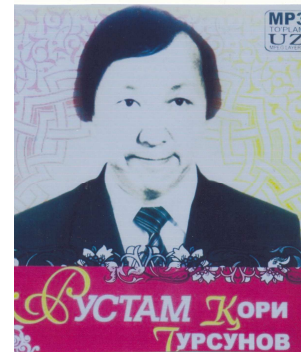
Ором олгин менинг севгилим,
Гулшанларда очилган гулим,
Хуршид каби сулув қизсан, ухла-ухлагин.
Бахтим ёритган юлдузсан, ухла-ухлагин.

Ором олгин менинг севгилим,
Бўйларингдан ўргилай ўзим.

Ҳаётимнинг тожидирсан, ухла-ухлагин,
Умримнинг ривожидирсан, ухла-ухлагин.
Ҳаёлим-да сенга ҳамдам ухла-ухлагин,
Ором олгин сулув эркам, ухла-ухлагин.

Ором олгин менинг севгилим,
Сенинг бирла ёришгай дилим.
Номинг куйлаб чарчамас тилим,
Ором олгин менинг севгилим.

*Рустам қори Турсунов
ижросида*

Шарх: Юм кўзингни...

Эй жонимнинг роҳати кўзларингни юм, ором ол. Бахтимга сен доимо соғ-саломат бўлгин. Юлдуз кўзларингни юмгин-ки, сенинг бахтиёр қиёфанг менинг ҳам бахтимдир. Сен ҳаётим мазмуни, кўнглим гулшанида очилган гулсан. Сенинг юзингдаги покиза нурдан қуёш ҳам уялиб, чиқишга ботинмайди. Менинг қоронғу йўлимни ёритган ҳам ўша нур бўлади. Сен ҳаётимнинг тожи, умримнинг мазмунидирсан. Бутун борлигим, ҳатто ҳаёлим ҳам сен билан. Сен ором олсанг кўнглим ором олади. Сени қуйлашдан тилим асло чарчамайди.

ОҒРИМАЙ ЖОНИ

Хувайдо газали

*Рустам қори Турсунов
ижросида*

Оғримай жони, на билсун ул киши жон қадрини,
Дарди йўқ, бедард на билсун дардмандон қадрини.

Қадри гулни булбули шайдо билур ҳар навбахор,
На билур зоғу зағон гул бирла бўстон қадрини.

Мақсадин ҳосил қилолмас бемашаққат ҳеч киши,
Токи чекмай очликни на билур нон қадрини.

Халқ аро кўп сўзлама, сақла ўзингни, билмоғин
Тез оғизлик қилмағил, билғил суҳандон қадрини.

Ғунча кўп оғзини очқач, боғда қўймай уздилар,
Оғзини очмасликда билди боғбон қадрини.

Ҳар қаю билмас, Хувайдо, қадри дарди ишқин,
Оре билмас сагмагаслар шаккаристон қадрини.

Шарх: Оғримай жони

Жони оғримаган бедард жон қадрини қайдан ҳам билсин? Кўнгли илоҳий ишқ савдосидан алағда, хажр йўлида ўртаниб адо бўлаёзган ошиқнинг ҳолини ғофил кимса ҳеч замонда англаганми? Илло, баҳор чехрасига кўрк бўлмиш гул қадрини унга шайдо булбулдан бошқалар чуқур

англолмайди. Ахир қайси замонда зоғу-захчалар бўстон кадрини билган. Машаққат ва изтиробсиз мақсад сира ҳосил бўлмас. “Жон куйдирмасанг жонона қайда, тоққа чиқмасанг дўлона қайда”, деган ҳикматни халқ беҳудага айтмаган. Нон кадрини ҳам очлик тамини татиб кўрганлар билади. Гап биладан деб дуч келган жойда оғиз кўпиртираверма. Ўзингни ҳам, сўзингни ҳам кадрини билгин. Санамай саккиз демагинки, сендан кўра юз чандон ақллироқ, улуғроқ кимсалар сўзингга гувоҳ бўлиб, устингдан кулиб ўтиришган бўлмасин тагин. Зотан, ҳикматли сўз ҳам бетайин кимса тилидан чиқишга ор қилади. Ғунча ҳадеб оғзини очавергани учун бошидан жудо бўлди. Жимгина ишини қилиб юрган боғбон ҳикматини жуда кеч англади. Эй Хувайдо, ишқ дардининг ўз дардшунослари бор. Таъмбилмаслардан шакар таъмини сўрашдан не фойда.

НЕЧУК ЖОНМАН

Рожий газали

*Салоҳиддин Азизбоев
ижросида*

Нечук жонман, паришонман, сарафроз айби нуқсонман,
Ёмонман, йўлдин озганман, нечундирким мусулмонман.

Ўтиб кетди моҳу солим, оқарди сочу соқолим,
На кечгай, билмадим ҳолим, бу ҳолимдан паришонман.

Азиз умримни ўтказдим гуноҳлар дафтарин ёздим,
Маосий даштида қолдим, тополмай йўлни, ҳайронман.

Ўғил-қизлар қиёматда қочар, мазмуни – оятда,
Алар деб мен ҳалокатда, жаҳоний расво инсонман.

Бу ғам даштида ёнганман гуноҳи лойга ботганман,
Худони мен унутганман, на инсонман на ҳайвонман.

Бу дунёни вафоси йўқ, турарга муддаоси йўқ,
Ўлим ҳақдур, давоси йўқ, мане бир лаҳза меҳмонман.

Шарҳ: Нечук жонман

Мен қандай инсонманки, ботиним паришон, жисми жоним айбу нуқсонга тўла. Тўғри йўлни кўйиб, ножоиз сўқмоқлардан юраман, қилар ишим ёмонлик – бунча гуноҳларни елкамга ортиб яна мусулмонлик ҳам даъво қиламан. Шун зайлда йил ва ойларимни бир-бир бой беряпман. Соч-соқолимга оқ тушди. Ҳазон фасли ҳам кўз очиб юмгунча келиб қолди. Шу

қадар йўлдан озганимни англаб, энди ҳолим нима кечишини билмай ҳайронман. Ғанимат қилиб берилган тўрт кунлик умримни гуноҳлар дафтарини тўлдириш билан ўтказдим. Бугун эса ҳеч бир яхшилик уруғи унмайдиган қақроқ чўлда йўлсизликдан оҳ-нола чекаман. Дунё ҳаётида орттирганим фарзандлар Қиёмат кунда мендан қочади, менинг зараримга гувоҳлик беради – бунинг мазмуни Қуръон оятларидадан маълум. Бу дунёда мағрурлангани фарзанд неъматини у дунёда ҳалокатига сабаб бўлгучи расво бир одамман. Гуноҳ ботқоғи бўғзимгача тутган, Худони унутган бир бандаман, ҳолим ўзимга аён – мен на инсон, на бир жонивор, ғам саҳросининг бадбахт бир фуқаросиман. Бу дунёда вафо мевасидан асар йўқ. Унда ўтган бесамар умрдан кўра аччиқроқ мева бўлмас. Илло, ўлим шу қадар барҳақ неъматки, унда бир лаҳза кўниб ўтувчи меҳмонларнинг ҳеч бири бу дарднинг давосини топа олмаслар.

СҮЙЛАТГИЛ МЕНИ

Маҳмуд Тоир шеъри

*Салоҳиддин Азизбоев
ижросида*

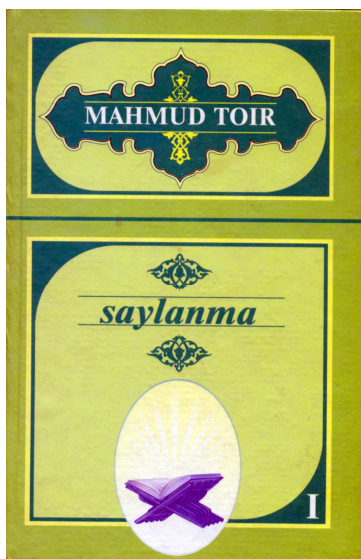
Қорнини ўйлаган нафсини сийлар,
Қадрига йиғлаган дорда ҳақ сўйлар.
Иймонли қоматин яхшига бўйлар,
Дил берсанг булбулдек куйлатгил мени,
Тил берсанг ҳақ йўлда сўйлатгил мени.

Йигитнинг олмоси ор бўлсин Эгам,
Сўзида салмоғи бор бўлсин Эгам,
Ҳам яна назаринг ёр бўлсин Эгам,
Дил берсанг булбулдек куйлатгил мени,
Тил берсанг ҳақ йўлда сўйлатгил мени.

Гуноҳи гуллаган қулман қилма ор,
Жисмимда жон деган омонатинг бор,
Ўзингга етгунча ё Парвардигор,
Дил берсанг булбулдек куйлатгил мени,
Тил берсанг ҳақ йўлда сўйлатгил мени.

Шарҳ: Ҳақ йўлда сўйлатгил...

Турмушни қорин ғамидан иборат деб билганлар, нафсининг қули, унинг хизматида ҳаёт неъматини исроф қилгувчилардир. Ўзининг асл вазифасини англаган одам дор остида ҳам ҳақ сўзни сўйлайди. Кимда иймон бўлса яхшиларга эргашади, олчок, ёмон ниятли кимсалардан нари қочади. Эй Оллоҳим, дилимни покиза, булбул навосила лиммолим қилгин. Менга берган тилингни фақат ҳақ сўзни сўйловчи қил. Йигитнинг оридан айирма. Сўзлаган сўзида турадиган, ваъдасида устивор, ёлғонлардан бегона қил, ё Эгам. Раҳмат назарингдан айирма. Шундай бандаларинг қаторида менга ҳам булбулдек куйловчи дил, Сенинг ҳақиқатингни сўзловчи тил бергин. Ўзимнинг нақадар гуноҳкор бир қул эканимни биламан. Жоним Сенинг омонатинг эканидан ҳам ғофил эмасман.

Ҳузурингга бормасимдан Сени ёд этувчи дил, Исминг зикр қилгувчи тил бергин, ё кодир Эгам!

(уйда расмли афишаси бор)

Аҳмаджон Дадаев 1957 йилда Тошкент вилояти Паркент туманида туғилган. 1964-72 йилларда Ҳамза номидаги 4-ўрта мактабни, 1972-76 йилларда эса Ҳамза номидаги мусиқа билим юртини тугатган. 1976-81 йилларда Тошкент Давлат консерваториясида ўқиган. 1979-2004 йилларда Ўзтелерадиокомпаниясининг Юнус Ражабий номидаги мақомчилар ансамблида созанда. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист (1999). II Республика мақом ижрочилари танловида (1986) биринчи ўринни эгаллаган. Г.И.Пинхасов, С.Тўхтасинов, М. Муҳамедов, С.Каримов, М.Тошмуҳамедов, Р. Маликов, Б.Отаевлардан Санъат сирларини ўрганган. У моҳир созанда, хонанда ва бастакор.

Эстрада санъати китоби обложкаси фото

МЕҲНАТ БИЛАН

Уйғун газали

*Аҳмаджон Дадаев
ижросида*

Кимки бахт ахтарса бўлгай бахтиёр меҳнат билан,
Бўлмагай оламда ҳеч ким хору зор меҳнат билан.

Кимки меҳнат қилса иззат кўргуси ўз халқидан,
Эл аро топгай муқаррар эътибор меҳнат билан.

Юксалар юксакка меҳнат бирла шону шуҳратинг,
Бўлғуси тотли ҳаётинг беғубор меҳнат билан.

Парвариш меҳнат билан яшнайти боғу роғимиз,
Айланур олтинга чексиз пахтазор меҳнат билан.

Йўлни тўсса бераҳм ёв, йўлда учраб қолса ғов,
Бўлғуси ер бирла яксон тор-мор меҳнат билан.

Кеча-кундуз тўхтамай ижод этар халқи учун
Шоир Уйғун шоду хуррам бахтиёр меҳнат билан.

Шарҳ: Меҳнат билан

Бахтнинг булоғи, яхшилик ниҳолининг уруғи, ёмонлик ва хор-зорлик, ёвузлик ва бузғунчилик кушандаси ҳалол меҳнатдир. Меҳнат қилган одам ҳурмат-эътибор, савоб топади. Халқ ўз касбининг устаси бўлган одамни бошига кўтаради, давраларининг тўрини унга бўшатиб беради. Меҳнат билан топилган шон-шуҳрат кибр ва манманликка эмас, эзгуликка хизмат қилади. Меҳнат кишисининг шуҳрати камтарлик ва ҳалолликка йўғрилган бўлади. Меҳнатидан роҳат топиб кун кечирган инсоннинг турмушида маъно, тоттаъм бўлади. Зотан, меҳнатнинг орқасидан қакроқ чўллар боғ-роғга айланади. Буғдой, пахта каби элни тўйдирадиган, кийинтирадиган ўсимликлар гуллаб-яшнайти. Ватан ёв таҳдиди остида қолганда ҳам уни ер билан яксон қилгувчи меҳнатдир.

Шоир Уйғуннинг шиори ҳалол меҳнат, илҳом ва ижод билан халқ меҳрини қозонишдир. Унинг шодлиги ҳам меҳнат биландир.

ЙИРОҚ БЎЛ ҲАСРАТДАН

*Абдулла Орипов
шеъри*

*Аҳмаджон Дадаев
ижросида*

Йироқ бўл ҳасратдан, мунгдан кўз ёшдан,
Шаънингга отилган таънадан, тошдан.
Мағрур турсанг агар “мағрур” дегайлар,
Мутеълик изларлар феъли юввошдан.

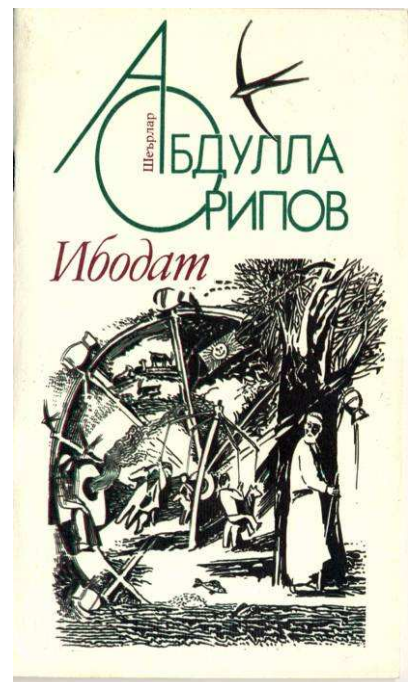
Юпанч тополдингми дунёга келиб,
Устоз ё шогирддан, ёки тенгдошдан.
Қашқир тўдасида қолган бир отсан,
Туёғинг синмаса басдир, бардошдан.

Фақат муҳаббатга топингин эй қалб,
Сен меҳр кўргайсан ўшал куёшдан.
Ахир боболар ҳам демишлар қадим:
“Муҳаббат яратган дунёни бошдан”.

Шарҳ: Йироқ бўл ҳасратдан...

Ўзингни қайғу ва ҳасрат, изтироб ва кўз ёшдан йироқ тут. Шаънинг булғаш учун отилган маломат тошларига зинҳор хушёр бок. Одамларнинг феъли шундайки, агар ўзингни мағрур тутсанг, такаббур дейишади. Камтарин бўлсанг кўрқоққа чиқариб кўядилар. Эй инсон, дунёга келиб шогирду устоз, дўсту қариндош, қари-ю ёшдан ҳаёт мазмуни тўғрисида юпанч бўларлик бир сўз эшитдингми? Гўё қашқирлар тўдаси атрофингда доира ҳосил қилган, сени емоқ қасдида тиш қайрашади. Ёлғиз туёғинг билан минглаб ваҳший тишларни синдиришга бардошинг етармикан? Шундай экан, эй қалбим, фақат ва фақат муҳаббатга топингин. Зеро, ишқ меҳр булоғидир. Ахир қадим аждодлар ҳам айтишган-ку “Дунё муҳаббатдан яралган!”

ДЎСТ АҲБОБИ БИЛАН

*Собир Абдулла
газали*

*Хайрулла Лутфуллаев
ижросида*

Хуш кечар умрим менинг чин дўсту аҳбоби билан,
Дўсту аҳбобим азиз ахлоқу одоби билан.

Дўсту ошносиз гўзал боғу чаманни не қилай,
Завқсиз ўтгай куним, бор айш асбоби билан.

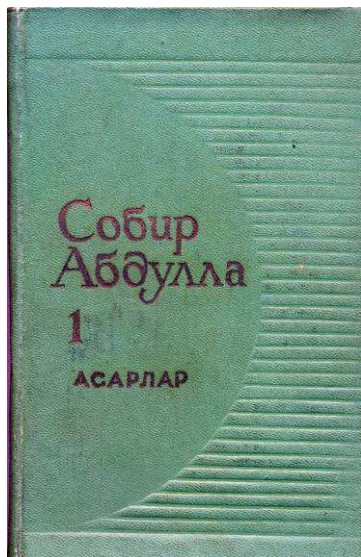
Топмасанг бир яхши дўст, бедўст ўтган яхшироқ,
Бўлма дўст ҳаргиз кишининг кўнгли қаллоби билан.

Бўлмагай хурсандлигим бедўсту ўртоқ боғ аро,
Базм агар бошланса ҳам Хайём майи ноби билан.

Ёт агар қўй сўйса ҳам йўлингга, Собир, бормаким,
Дўст ила суҳбатни туз ёвғони, ардоби билан.

Шарҳ: Дўст аҳбоби билан

Яхши дўстлар дийдори асл талабимдир. Чин дўст умрнинг беагаи бўлса не тонг. Эзгу хулқ соҳиблари билан дўстлашмоқ қандай саодат. Аммо дўст-ёрларсиз ҳаёт инсонга татирмиди? Бундай умрни умр деб бўладими? Яхши дўст топмоқ ҳа осон иш эмас. Қаллобу ичқора дўстдан кўра дўстсиз қолган аълороқ. Қайғу кунларида қочгани каби, хиёнаткор дўст билан ёруғ кунларинг ҳам зулмат бўлар. Шодлик базми нақадар ҳашаматли бўлмасин, чин дўст келмагунга қадар базмга ўхшамас. Эй Собир, оёғинг остига қўйлар сўйиб иззат қилган ёлғон дўстдан, асл аҳбобнинг ёлғон шўрваси афзал эканини унутма.

ЧИН ОДАМЛИК ХУСНИДАН

*Пўлат Мўмин
газали*

*Хайрулла Лутфуллаев
ижросида*

Менга кўнглим сўзлагин дер, чин одамлик хуснидан,
Мард одам кечмас, кийин кунда ҳақиқий дўстидан.

Ёшлигингда илму фанни қадрига ет, вақтидур
Ундирарсан, меҳнатингла гулни тупроқ остидан.

Қанчалик эл мақтаса, сен доимо бўл камтарин,
Кулма асло сен ҳаётда ногиронлар устидан.

Бе такаллуф тўрга чиқма, паст тушарсан шунчалик,
Тоза виждон ҳар қаерда сўзлагай гап ростидан.

Сидқидилдан, эй Мўмин, юрт хизматига боғла бел,
Яхши посбон тоймасин йўлнинг баланду пастидан.

Шарҳ: **Чин одамлик хуснидан**

Комил иймонли қалб, чин одамлик мезонидан сўзла дейди. Зеро, чин инсоннинг хусни унинг иймонидир. Чин инсон дунё кутқусига учиб ҳақиқий дўстидан кечмайди. Эй фарзанд ёшлигингда илм-хунар қадрини баланд тутгин. Хунар ва илм билан тупроқдан гул, янтоқдан бол ундирасан. Сени мободро бировлар мақтаса, гердайиб кетма. Кўнгли нам, ногирон кимсаларга шафқатда, ҳурматда бўл. Чақирилмаган жойга борма, борган жойингда ўрнингни билиб ўтир. Илло, иззатини билмаган нодон эл ичра хорлик топар. Рост сўз, тоза виждон мудом ёринг бўлсинки, асл ҳурмат шундадир. Эй Мўмин, элингга сидқ ила хизматда бўл. Зотан, яхши йўловчининг назари қадамда бўлур.

Дўст

.....

*Хайрулла Лутфуллаев
ижросида*

Зокиржон Султонов

БАЁТ III

Муқимий мухаммаси

*Зокиржон Султонов
ижросида*

Эй табиб, боқма, бу дардим бедаволардин бири,
Ранги зардим кўру кўрма, қаҳраболардин бири,
Рўзгорим тийра, мен бахти қаролардин бири,
Оҳким, ҳолимни сўрмас ошнолардин бири,
Ошнолар балки хешу ақраболардин бири.

Қайси бир истак баёнин ошкор айлайн,
Қайси дардимни дегай ҳар кимга даъво айлайн,
Қайга мен бошим уриб ҳам қайда ғавғо айлайн,
Қайси бу лутфу карамларга таманно айлайн,
Бўлмади ҳаргиз муяссар муддаолардан бири.

Ёр васлила оқаргай ўзгалар шоми Муқим,
Ёр илги бирла тўлгай ўзгалар жоми Муқим,
Ёр оғзида нетайким ўзгалар номи Муқим,
Мен захар ичсам асалдур ўзгалар коми Муқим,
Бўлмади ҳосил қилинган илтижолардин бири.

Шарх: Эй табиб...

Эй табиб дардимга даво топаман деб беҳуда уринма, бу дардим бедаводирки, ҳеч бир малҳам, ҳеч бир муолажа билан уни тузатиб бўлмас. Рангимнинг сариғини кўриб сенга таниш бирор дарддир деб ҳам ўзингни алдама. Менинг дардим ичимда. Куним ғам-қайғу билан ўтади, оламда мендек бахтиқаро одам йўқдир. Нетайки, дўстларим ҳам ҳолимга парвосиз, бири-да кайфиятимни, дардим боисини сўрамайди. Ошноларку майли, ҳатто яқин қариндошларим ҳам мендан ҳол сўрамайдилар. Қайси бир армонимни ошкор этай. Қайси дардимни айтиб, кимга даъво қилай. Ғариб бошимни қайси деворга урай-ю, қайга бориб ғавғо кўтарай. Кимнинг лутфи карамидан умид боғлай. Шу кунгача қайси муддаоим ҳосил бўлди-ю, энди буниси ҳосил бўлса? Эй Муқимий, ёр васли муяссар бўлиб, бошқаларнинг шоми ёришиди, бўш жомларига умид майлари тўлди, во дариғким ёр оғзида ҳам ўшаларнинг номи такрорланаётганини эшитдим. Мен захру қотил ичиб ўлимимни кутсам, ўзгаларнинг топгани асалдир. Ҳамманинг муроди ҳосил бўлди-ю, Муқимийнинг бирор илтижоси амалга ошмади.

ИШҚ

*Собир Абдулла
газали*

*Зокиржон Султонов
ижросида*

Сифмагай дилга диёрим ишқидан бегона ишқ,
Қилди кўнглимни Ватан, бу жон билан ҳамхона ишқ.

Дўстлар ошиқлигим Мажнунга ўхшатманг бу кун,
Тенг эмас ким бу мени ишқимга у афсона ишқ.

Бу менинг ишқимдану ўйнар висол айёмида,
У эди ўтмишда нурсиз шон учун парвона ишқ.

Хур замон ишқидаю доғу ҳижрону жафо,
Ишқ билан тўлган замона куйлар қона-қона ишқ.

Шу замон ишқи ҳақи кўнгул тўла меҳру вафо,
Мен бу меҳру вафо дўстона ишқ, мардона ишқ.

Шавқу завқ тўлган кўнгулни этса дор ишқи Ватан,
Бу улғу бахтдирки, Собир, сен учун жонона ишқ.

Шарх: **Ишқ**

Кўнглимга Ватан ишқидан бегона ишқ сифмас. Зеро, Ватаним кўнглимда жон билан бир мақомда туради. Дўстларим, менинг Ватанга ошиқлигимни Мажнун ишқига ўхшата кўрманг. У ишқ оламида афсона бўлган девона мен билан тенг бўлармиди. Менинг ишқим висол айёмини байрам қилмоқда. Мажнун эса ўтмишда қолди. Хур замон ишқида кечирилган ҳижрон доғи ишқ билан тўлган замонда ювилиб кетади. Шу замон ишқи ҳаққи ҳурмати кўнгил меҳр-вафо билан лиммо-лим. Унинг ёнида эса дўстлик, мардоналик камарбаста. Шавқу завққа тўлган бу кўнгилни Ватан ишқи йўлида қурбон бериш керак бўлса, билингки, Собир учун бундан ортиқ бахт йўқдир.

Шухрат Хошимов

Шухрат Қаххор “Ҳеч кима маълум эмас” Зар қалам н. Т.: 2006

Китоб орқасидан Фото қўйилади.

Жамол Камол Фотоси Сувайдо китобида.

ОҚИБАТ

*Машраб
газали*

*Шухрат Хошимов
ижросида*

Найлайин, дилдордин бегона бўлдум оқибат,
Юз ғаму ҳасрат билан ҳамхона бўлдум оқибат.

Бул жудолиғ ҳасратидин тоқат этмай бир замон,
Ҳажр жомидин ичиб мастона бўлдум оқибат.

Неча йил кўйида юрдум, етмадим васлига ҳеч,
Ҳажр хамридин ичиб девона бўлдум оқибат.

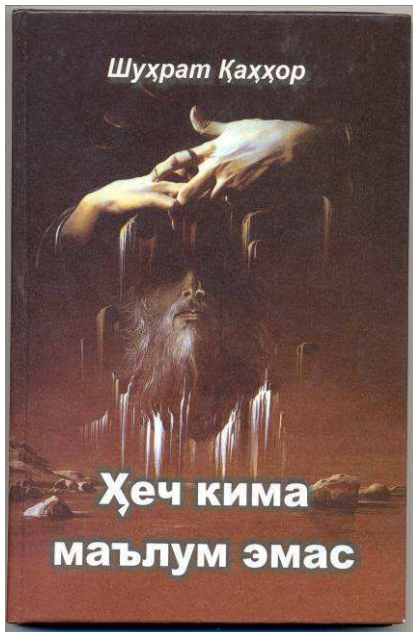
Ёрнинг васлиға етгайманму деб шому сахар,
Ўртаниб ҳажр ўтида парвона бўлдум оқибат.

Ҳаддин ошди бул манинг расволиғим олам аро,
Халқи олам ичра кўп афсона бўлдум оқибат.

Хонақову Каъбадин, Машраб, мурода етмадим,
Май ичибон сокини бутхона бўлдум оқибат.

Шарх: Оқибат

Не қилайки, Ҳақ жамолидан бегона бўлдим. Оқибатда юз ғам, ҳасрату фиғон балан ҳамхона бўлдим. Бундай ҳижрон ғамига тоқат қилолмадим. Энди ғамларимни ибодату илтижолар, дуолар билан ювишдан ўзга чорам йўқ. Неча йиллар Ёр ҳажрида куйдим, югуриб-елдим. Висол насиб этмагач, ҳижрон аламидан девона бўлдим. Унинг васли насиб этармикан деб шомдан тонггача парвонадек бедорликни шиор қилдим. Унинг куйида куйиб-ёнишим, девонавашлигим ҳаддан ошди. Оқибат олам аро афсона бўлдим. Хонақоҳга танда кўйиш, Каъба зиёратига бориш ҳам висол аламини юва олмади. Оқибат шу бўлдики, Машраб ибодатлари, дуо ва илтижолари билан узлат диёрини ихтиёр этди.

УМИД

Жамол Камол шеъри

Олам ичра кимга еру
Кимга осмондир умид,
Кимга оламдек муқаррар,
Кимга армондир умид.

Бу ҳаёт уммони кенгдир,
Кенг умидлар баҳри ҳам,
Кимга имкон, кимга даврон,
Кимга туғендир умид.

Ўйла, жон берди Улуғбек,
Қон тутар душманни лек,
Занглаган эгри қиличга
Сачраган қондир умид.

Шамси анвардир тилим, деб
Элга келтирди имон –
Ул Навоийким, башарга
Нури иймондир умид.

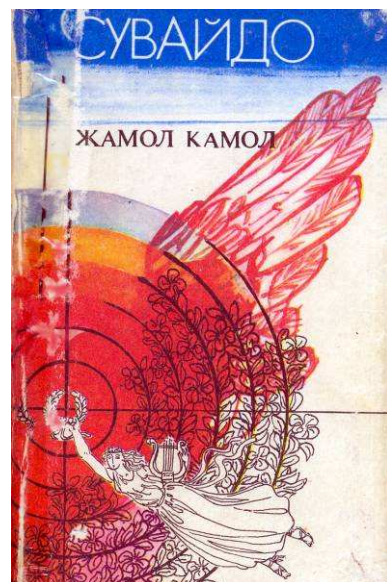
Сен умидга банда бўлма,
Сен умидлар шоҳи бўл,
Кексалар дер: гоҳи Раҳмон,
Гоҳи шайтондир умид,

Кимга қатра, кимга денгиз,
Кимга бир дунё қадар,
Ким учун оғриқли тандин
Чикмаган жондир умид.

Шарҳ: **Умид**

Бу олам ичра ким ерда тинчгина яшаб юришни умид қилади. Бошқа биров осмонларга учмоқни хоҳлайди. Кимгадир умид олам каби барқарор бўлиб туюлади, бошқа бировга умиднинг ўзи-да армондир. Ҳаёт бир уммон. Унда сон-саноксиз умидлар денгизи мавж уради. Умид деганлари эса кимга имкон кимга даврон, ким учундир туғендир. Ўтмишда Улуғбекнинг жонига қасд қилдилар. Унинг хуни қотилларни ҳалок этди. Умид шунчалар серрангки, баъзан у занглаган эгри қиличга сачрамиш қон тусини олади. Она тилини порлоқ бир қуёш дея улуғлаган Навоий эл қалбидаги нури иймонга бўлган умиддир. Эй инсон, сен умидларингнинг қули бўлма, балки шоҳи бўл. Кексаларнинг ҳикматларига кўра, умид деганлари баъзан Оллоҳдан бўлса, гоҳо шайтондандир. Кимгадир қатра, кимгадир денгиз, бошқа бировда дунёга тенг умид иштиёқи яширин. Ким учундир заиф ва бемор танасидан чикмаган жони умиддир.

*Шухрат Хошимов
ижросида*

Мансур Мамиров

Ижоди хақида уйдаги папкада бор.

Фото ?

ЭТМАЗМИДИМ

Фузулий газали

*Мансур Мамиров
ижросида*

Ақл ёр ўлсайди, тарки ишқи ёр этмазмидим?
Ихтиёр ўлсайди, роҳат ихтиёр этмазмидим?

Лаҳза-лаҳза суратинг кўрсайдим, ул ширин лабинг,
Сан киби эй Бесутун, ман ҳам қарор этмазмидим?

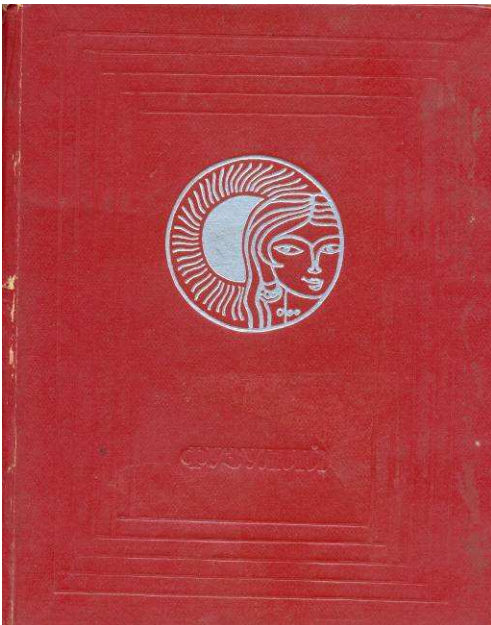
Ул гули хандони кўрмак мумкин ўлсайди манга
Сантак, эй булбул, гулистона гузор этмазмидим?

Дардими оламда пинҳон тутдиғим ночордур,
Учросайдим, бир табиба ошкор этмазмидим?

Эй Фузулий, доғи ҳижрон ила ёнмиш кўнглими,
Лолалар очсайди, сайри лолазор этмазмидим?

Шарҳ: Этмазмидим

Мен мажнунга ақл битса эди ёрга бўлган муҳаббатимдан воз кечиб, рисоладагидек яшамасмидим? Ихтиёрим ўзимда бўлганида роҳатни ихтиёр қилмасмидим? Сени бир лаҳзагина кўрмақ бахти менга муяссар бўлса эди, мен ҳам Бесутун тоғини макон тутмасмидим. У гул хандонини кўрмақ бахти насиб этса, эй булбул, мен ҳам сен каби гулистонни гузар этмасмидим. Дардимни бутун оламдан сир сақлашга ночорман. Қани бир яхши табиб учраса-ю, дардимни ошкор этсам. Эй Фузулий, ҳижрон тиғидан қонталаш бўлган бу кўнглим лолазор каби очилса (яъни ундан лаҳталаб қон оқса), лолазор сайрини ихтиёр қилмасмидим.

САЙЁРАЛАР

Алишер Навоий газали

*Мансур Мамиров
ижросида*

Не ажаб, ҳар ён мане мажнун бошида ёралар,
Баски ёғди устига атфол элидан хоралар.

Оразинг атрофида гулдур кўрунган, эй пари,
Ё қамар даврида саф тортибдурур сайёралар?

Ҳар қуюн гўёки бир саргашта ошиқ гардидур,
Баски, туфроғ ўлди ишқинг даштида овворалар.

Анда Мажнун – мен, буён Лайли – сен этгач ижтимоъ;
Бир тараф девоналар, бир ён пари руҳсоралар.

Эй Навоий, ишқ аро ўлмакдин ўзга чора йўқ,
Бас, ғалат бўлғай демак ушшоқни бечоралар.

Шарҳ: **Не ажаб**

Не ажабки, мен телба бошининг соғ жойи қолмади. Мен талбани мазахлаб гўдаклар отган тош бу бошни тамом абгор қилди. Эй пари, юзинг атрофини эгаллаган гулларми ёки буни ой атрофида доира ясаб айланаётган сайёралар дейинми? Замин узра эсаётган ҳар қуюн гўёки бир саргаштаи саргандон ошиқ қадамлари остидан чиқаётган чанг бўронидир. Баски ишқинг даштида овора бўмиш ошиқларнинг барчаси тупроққа айланди. Бир томонда менга ўхшаш мажнунлар, бошқа томон сен сингари лайлилар йиғилди – издиҳомнинг бир қирғоғини жиннилар, бошқа қирғоғини эса паривашлар эгаллади. Эй Навоий, бундай улуғ ишқнинг интиҳоси фақат ўлим бўлиши мумкин. Шундай экан, ошиқларни бечора дейиш ғалатдир.

Лугат

Атфол	– гўдаклар
Хора	– тош.
Қамар	– ой.
Гард	– чанг, ғубор.
Ижтимоъ	– тўпланиш,
Ушшоқ	– ошиқлар.

Жўрабек Набиев

Мақомот 335 бетга қаранг!

Самарқанд ушшоғи
(Бунда)

ҚУДРАТ БИРЛАН . . .

*Аҳмад Яссавий
ҳикматлари*

*Жўрабек Набиев
ижросида*

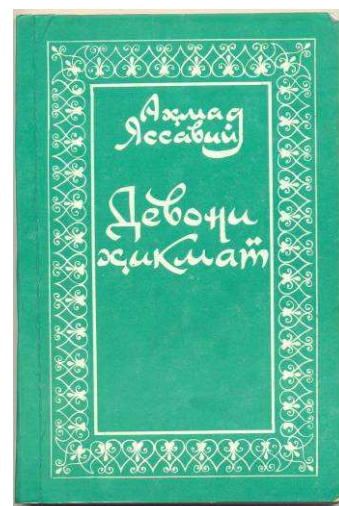
Қудрат бирлан фармон қилди Мавлом бизга,
Ерда, кўкда жонлиқ махлуқ қолмас эрмиш.
Қобиз қилди Азроилни олам узра,
Азиз жонни олмағунча қўймас эрмиш.

Ёшим мени ёш бўлур деб айтур эрдим,
Ҳар на ҳосил бўлса оз деб айтур эрдим,
Турлук-турлук даъво ишлар қилур эрдим,
Эмди билдим, мен айтгандек бўлмас эрмиш.

Дунё мени мулкум деган султонларга,
Олам молин сонсиз йиғиб олғанларга,
Айшу ишрат бирла машғул бўлғанларга,
Ўлум келса бири вафо қилмас эрмиш.

Мағрур бўлманг, эй дўстларим, ишрат этиб,
Кеча-кундуз ёлғон айтиб, беҳуд ётиб,
Жон олғувчи келур эрмиш бир кун етиб,
Мундоғ ерда ғофил юрса бўлмас эрмиш.

Қул Хожа Аҳмад, ўларингни билакўргил,
Охиратни яроғини қилакўргил,
Борурмен деб йўл бошинда юракўргил,
Малак ул-мавт келса фурсат қўймас эрмиш.

Шарҳ: Қудрат бирлан...

Яратган Ҳақ бизга шундай хабар-ҳукмини юборди: “Тирик жон борки, ажал шарбатини тотгувчидир”. Азроил(а.с.)ни фаришталар ичида жон олғувчи қилди. Унинг чангалидан бирор кимса омонлик топмайди. Мен ҳам ёшлиқ айёми асло тарк этмайди, деган хом хаёл билан яшар эдим. Даъвойим катта эди. Ҳамма нарса меники бўлишини истар эдим. Аммо ёш бир жойга бориб қолганда билдимки, менинг айтганим бўлмас экан. Дунё аҳлини кузатдим ва бу хулосамга янада кўпроқ амин бўлдим. Зотан, дунё мулки ўзимники демиш султонлар, умри мол-дунё йиғиш билан ўтаётганларга, айш-ишратни шиор этиб, кўрларча умр гаштини сураётганларга дунё вафо қилмас экан. Эй дўстларим, қилган беҳуда ишратингизга асло мағрур бўлманг. Ёлғон айтиб дунёйингизни ҳашамат ичра ўтказаетганингизга қувонманг. Ғофил бўлмангки, жон олғувчи фаришта қандай қилиб қаршингизда пайдо бўлганини сезмай қоласиз. Эй қул хожа Аҳмад, ўлим ҳақ эканини бир дақиқа бўлсин хотирингдан чиқарма. Охират тайёрганлигини кўриб тур. Йўл бошида ҳозир бўл. Илло, Малак ул-мавт фурсатни асло кечиктирмас.

БАЁТ II

Навоий газали

*Абдуқаххор Жалилов
ижросида*

Кўнглума ёр истабон, меҳнат келурни билмадим,
Жонға етмай ул хануз офат келурни билмадим.

Суратни кўрмак таманно айлабон, кўрмай хануз,
Оллима юз минг ажаб сурат келурни билмадим.

Мен юзин кўрмай хануз эл васл этар эрмиш тамаъ,
Кўнглума мундоқ қотик ҳолат келурни билмадим.

Кўрмай охир таркин эттим, ваҳки, мунглуғ жонима,
Васл етмай, жовидон фурқат келурни билмадим.

Ишқ кўйида бало кўп кўрмагин билдим, валек
Ёр таркин тутқуча ғайрат келурни билмадим.

Реш этиб жонимни улким, деди марҳам келтурай,
Марҳам андин ништари ҳасрат келурни билмадим.

Ул рафиқеким анга дедимки, жон айлай туфайл,
Мунча ондин жонима ваҳшат келурни билмадим.

Кўнглума асҳоб зулми жунбида “во ҳасрато”,
Чарх нешин марҳами роҳат келурни билмадим.

Ишқ шаҳроҳиға кирмакни хаёл этмак била
Оллима юз водийи хайрат келурни билмадим.

Эй Навоий, қилмағунча мосиволлоҳ таркини,
Комим ичра журъайи ваҳдат келурни билмадим.

Шарх: Кўнглума ёр истабон...

Ёр висолига талабгор бўлганимда ҳали бу йўлда қанчалар меҳнат ва машаққат борлигини билмаган эдим. Бу ишқ жонимни ўртамай туриб, унинг жонимга нақадар улкан офатлар олиб келишини тасаввур ҳам этмагандим. Оллоҳ жамолини кўриш умиди дунёйимга ғавғо солган бўлса ҳам, орзуйим ҳануз ҳосил бўлганича йўқ. Аммо маккор шайтон кўз ўнгимда турли сувратларни жилвалантириб мени йўлдан оздириш пайида жонимни озорлайди. Мен зор бўлган васл йўлида тама қилганларнинг сон-саногии йўқ. Валлоҳки, кўнглим бунчалар изтиробларга макон бўлишини билмаган эканман. Висол илинжида сарсонлар сафида қанча йўл юрсам-да, васл менга муяссар бўлмади. Во ажаб, висолсиз фурқат ҳам тақдиримда бор экан-да! Бу ишқ куйида балолар бисёр эканидан воқиф эдим-у, аммо ёрнинг ҳажри ҳам ғайрат беришини билмаган эканман. Ёр жонимни жароҳатлаб “малҳам келтирайми” деб сўраганида бу малҳамнинг бори нашта ва ҳасратдан иборат бўлишини қайдан билибман. Ул дўстга қарата “йўлингда жонимни қурбон этай” дейишга дебман-у, жонимни ваҳшатга гирифтор этганимни англамабман. Юрагим ҳамроҳларим зулмидан ҳасратманд. Аммо висоли деб дунёда олган жароҳатларим бир кун келиб жонимга малҳам бўлишини билмабман. Ишқнинг адоқсиз йўлига киришни хаёл этибман-у, бу йўлда қанчалаб ҳайрат водийлари борлигини ўйламабман.

Эй Навоий, Оллоҳдан ўзгасини буткул тарк этмас экансан, ваҳдат саодатидан умид қилишингда не маъно бор.

СЕГОҲ

Хуришд мухаммаси

*Бобораҳим Мирзаев
ижросида*

Ҳижрон тиғи жафосига жон бўлди беқарор,
Бўлди сирим бутун жаҳон аҳлига ошкор,
Эл этди таъналар билан озори ихтиёр,
Сен ҳам жафоларинг билан этма мени ҳокисор,
Эй кўнглимни этгувчи алам билан хору зор.

Битди фироқ жабрини тортмоққа тоқатим,
Рашк ила мавҳ бўлди қарори ҳаловатим,
Мумдек эгилди ғам юки остида қоматим,
Фикрим сани висолингдир, йўқ ўзга ҳожатим,
Аммо сен ўзга базми билан масту бахтиёр.

Шарҳ: **Ҳижрон тиғи...**

Ҳижрон тиғи қалбимга шунчалар чуқур ботганки, бу азоб шиддатидан жон чиқишини ҳам, чиқмаслигини ҳам билмасдан беқарор бўлиб қолди. Шу тариқа кўнгил сири ёруғ жаҳонга – дунё аҳлига ошкор этилди. Менинг бундай девонавор ҳолим кўрган эл таъна тошини ёғдиришни ихтиёр этди. Сен ҳам, эй дилозор ёрим, жафоларингни орттириб кўнглимни вайрон этмагин, менга раҳм қил. Фироқ жабридан жони жаҳонимда сабру тоқатдан асар ҳам қолмади. Рашк ўтида куйиб кул бўлдим, жонимни ҳаловат тарк этди. Қоматим ғам оловида мумдек эриди, алиф долга айланди. Ахир менинг бор-йўқ талабим Сенинг висолингдир, бошқа ҳеч нарсага ҳожатим йўқ. Аммо, нетайки, Сенинг илтифотингга эриша олмайман.

ТҮЙ МУБОРАК, АНДИЖОН

*Бобораҳим Мирзаев
ижросида*

Андижон жон Андижон,
Пахтага кон Андижон.
Тўй муборак Андижон.

Андижон сийларга жою,
Роҳатижон жон фидою,
Яхши меҳмон келган эса
Нону қаймоқ барча бою.

Нақорат:

Андижон жон Андижон,
Пахтага кон Андижон.
Тўй муборак Андижон.

Андижон мардларнинг ёри,
Оппоқ олтин пахтакори,
Зар кутмоқ орзуси
Қалбида яшнар баҳори.

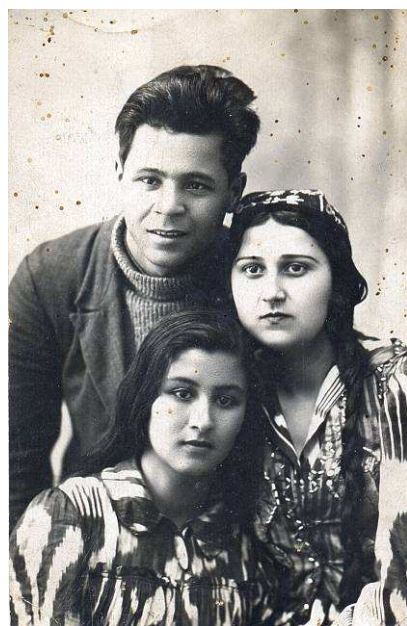
Нақорат:

Андижон жон Андижон,
Пахтага кон Андижон.
Тўй муборак Андижон.

Андижонда кўп қаламқош,
Барчаси меҳнатга йўлдош,
Ваъдаси рост қандин урсин,
Чунки Тохир унга йўлдош.

Нақорат:

Андижон жон Андижон,
Пахтага кон Андижон.
Тўй муборак Андижон.

ЭШВОЙ

Халқ сўзи

Муҳиддин қори Ёқубов
ижросида

Мен бўлмишам сизга ҳамдам,
Жонингиздан етар юз ғам.
Гул юзига тушган шабнам,
Дона-дона ҳоллар бўлсин.

Боғ қадрини зоғлар билмас,
Юртдан-юртга ошмагунча.
Ака қадрини ука билмас,
То камола етмагунча.

Уришсанг мард билан уриш,
Номардни кувувчи бўлма.
Ур деганда номард қочар,
Мард юрар майдон ичинда.

Кўшин келур истаб қондан,
Мард йигитлар кечиб жондан.
Беш бир ёндан, ўн бир ёндан,
Мард юрар майдон ичинда.

Кўшин келур раста-раста,
Ясавуллар баланд-пастда.
Уруш бўлур чапандозча,
Мард юрар майдон ичинда

Шарҳ: Мен бўлмишам сизга ҳамдам

Мен сизга доимо содиқ дўст, дардингизга ҳамдам бўламан. Ғамдан ҳолингиз танг бўлганда ҳамдардингизман. Гул юзингизга тушган шабнам – кўз ёшларингиз ғам нишонаси эмас, рақибларингизни куйдиргувчи дона-дона ҳоллар бўлсин. Боғ қадрини зоғлар билмаслар, чунки донишмандлар “Олдиндан оққан сувнинг қадри йўқ”, дейишади. Қачон улуғ бир неъмат бой берилса, ўшанда қадрини билурлар, аммо унда кеч бўлади. Шунингдек, ҳамма ишда кўмакчиси, барчадан кўра яқинроқ асл дўсти - туғишган аканинг қадрини ука камолат чўққисига етиб, ақли тўлмагунча билмас. Душманинг бўлса ҳам мард бўлсин. Номард нокаслар билан майдонга чиқиб номингга иснод келтирма. Зеро, ур-хо ур деганда номардлар қочиб қолишади. Марднинг жойи эса ҳар доим майдон ичида бўлади. Агар душман кўшини саф-саф бўлиб қарши тарафдан кўринса, мард йигитлар Ватан йўлида жонларидан кечиб жангга отланадилар. Ҳаммаслак, ҳамсаф бўлиб жанг қиладилар. Тумонат кўшин икки тарафдан жон олиб жон берганда, аскарларнинг мурдалари паст-баланд бўлиб майдонни тутганда, уруш шиддати ошиб борганда ҳам мард майдондан қочмайди, Ватани учун жанг қилади.

ОМОН ЁР

Халқ сўзи

Нақорат:

Жон укам, андижонлик укам, омон ёр,
Сани ширмон юзингдан, омон ёр.
Жон укам, андижонлик укам, омон ёр,
Сани ширин сўзингдан, омон ёр.

Қизил гул орасида, омон ёр,
Мен сени кўриб қолдим, омон ёр.
Кўрмасам бўлар экан, омон ёр,
Ишқингда куйиб қолдим, омон ёр.

Мен борай кўчанг билан, омон ёр,
Теракзор ичи билан, омон ёр.
Йигит қўли боғлансин, омон ёр,
Қизларнинг нози билан, омон ёр.

Эшик олди гулҳовуз, омон ёр,
Гул тергани келганмиз, омон ёр.
Гулни баҳона қилиб, омон ёр,
Ёр кўргани келганмиз, омон ёр.

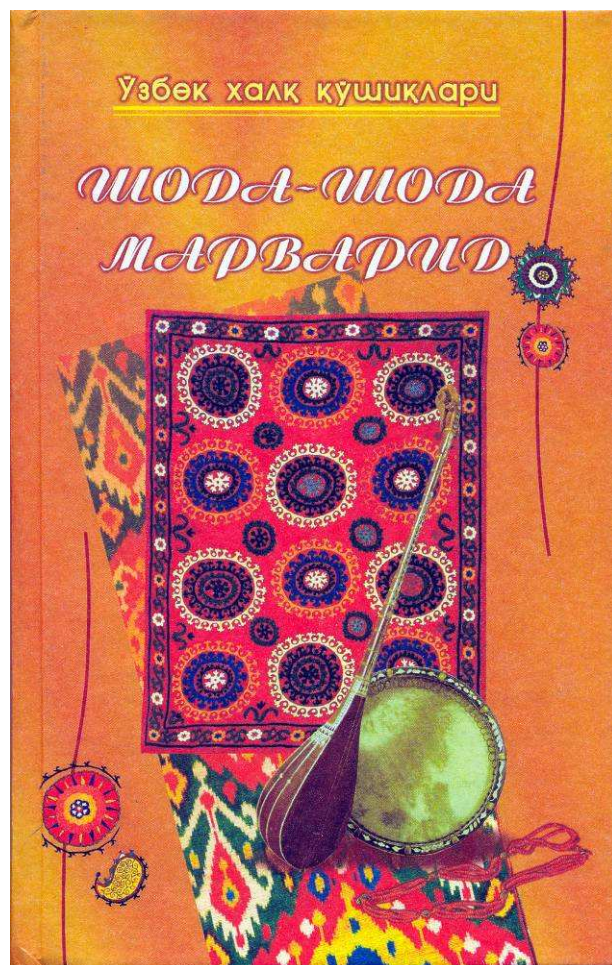
Гул очилса на бўлур, омон ёр,
Барг сочилса на бўлур, омон ёр.
Биздан ўтса бир гуноҳ, омон ёр,
Ёр кечирса на бўлур, омон ёр.

Қизил гулинг бўлай мен, омон ёр,
Ховучингга тўлай мен, омон ёр.
Ёрим, дея танласанг, омон ёр,
Вафодоринг бўлай мен, омон ёр.

Бокқа кирган ўзимман, омон ёр,
Гуллар терган ўзимман, омон ёр.
Сизни гулзорда кўриб, омон ёр,
Кўнгил берган ўзимман, омон ёр.

Ой чиқса, ойдин бўлур, омон ёр,
Кун чиқса, кундуз бўлур, омон ёр.
Бизнинг ёрнинг қошлари, омон ёр,
Телпакка кундуз бўлур, омон ёр.

*Муҳиддин қори Ёқубов
ижросида*

Эхтиёж
Эй қуёш

Толибжон Бадинов

ДИЛКАШ ДУТОРИМ

Зоҳиджон Обидов
шеъри

Эргаш Йўлдошев
ижросида

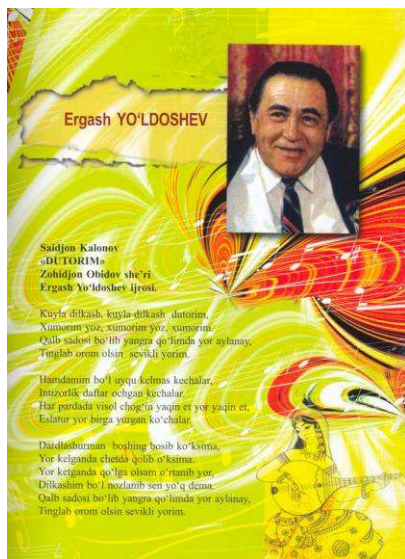
Куйла дилкаш, куйла дилкаш, дуторим,
Хуморим ёз, хуморим ёз, хуморим.
Қалб садоси бўлиб янгра қўлимда,
Тинглаб ором олсин севикли ёрим.

Ҳамдамим бўл уйқу келмас кечалар,
Интизорлик дафтар очган кечалар.
Ҳар пардада висол чоғин яқин эт,
Эслатур ёр бирга юрган кўчалар.

Дардлашурман бошинг босиб кўксима,
Ёр келганда четда қолиб ўксима.
Ёр кетганда қўлга олсам ўртаниб,
Дилкашим бўл нозланиб сен йўқ дема.

Шарҳ: Дилкаш дуторим

Эй қалбларга ором берувчи, дилларни хушнуд этувчи дуторим, куйла. Ёрга бўлган хуморимни арит, хижрон дардига малҳам бўл. Қалбимдаги сирларни баён этувчи ҳамкорим бўл. Дил розимни тинглаган ёрим барча ташвишларини унутиб ором олсин. Уйқу келмас ҳажр кечаларида мени ёлғиз қўйма, ҳамдард-у ҳамдамим бўл. Интизорлик ҳаддидан ошган, ёрни кўмсаб кўнглимга қил сиғмаган кечаларда торларингдан таралган майин наво билан висол онлари ҳақида куйла. Ёр билан ўтган фарахбахш дамларни эслат. Сен менинг ягона дардкашимсан. Бошинг кўксимга босиб кўнгил ғамидан сенга шикоят қиламан. Эй дардкаш дуторим, ёр келиб, сендан

бир оз йироқлашиб қолсам мендан ўксима. Ёр кетгач, яна сен билан қоламан. Ўшанда қўлимга олиб сенга роз айтмоқ бўлсам, сен ҳам нозланиб мени интизор этма. Эй дуторим, сен менинг содиқ дўстим, бир умрлик дардкашимсан.

ЎЙНАБ ЎТИНГ, ШАБОДАЛАР

Султон Қўқонбеков шеъри

*Эргаш Йўлдошев
ижросида*

Дилдор ўтар боғ қўйнида
Куйлаб ўтинг, шабодалар.
Ер юзи тор ёр кўнглида
Куйлаб ўтинг, шабодалар.

Боғ атрофи кенг пахтазор
Ўтса ниҳол қоматли ёр.
Кўйида айтинг ёр-ёр
Ўйнаб ўтинг, шабодалар.

Ҳар шона у ёрдан нишон
Парвонаман кўрган замон
Олтинга айлай ошён
Куйлаб ўтинг, шабодалар

Дилдор ўтар боғ қўйнида
Ўйнаб ўтинг, шабодалар
Ер юзи тор ёр кўнглида
Куйлаб ўтинг, шабодалар.

Шарҳ: Ўйнаб ўтинг, шабодалар

Дилдор боғ аро солланиб ўтади. Эй шабодалар унинг жамоли ва латофатини куйлаб ўтинг. Ёрнинг шу қадар шашти баланд, шунчалар кўнгли нурафшонки, унинг сайру сайёҳати учун ер юзи торлик қилади. Бундай ажиб манзарани куйламаслик мумкинми? Шабодалар сиз буни ҳам куйга солингки, бутун дунё эшитсин. Боғнинг атрофи пахта уммони билан безанган. Агар қомати ниҳол ёр шу ерлардан ўтиб қолса, уни ёр-ёр билан мадҳ этинг. Ёр-ёр оҳангида ўзингиз висол рақсини ижро этинг. Пахтанинг ҳар бир чаноғи ёр кўнглидаги покизаликдан нишон. Уни кўрган заҳотим беқарор парвонага айланиб қоламан. Бу манзилни олтинистон қилай деб чарх ураман. Сиз ҳам, эй шабодалар, менинг парвонача рақсимга жўр бўлинг. Дилдор боғ аро ял-ял ёниб ўтар, ошиқ кўнгилларга ўт ёқар. Эй шабодалар, бундай базмдан бебаҳра қолмай десангиз, сиз ҳам ишқ оҳангида давра тузинг.

Махмуджон Гофуров

1. Эй севгили диёрим (С.Ярашев.)
2. Эй куёш.

ЭЙ САБО

Алишер Навоий газали

Эй сабо, ҳолим бориб сарви хиромонимға айт,
Йиғларимнинг шиддатин гулбарги хандонимға айт.

Буки онинг аҳду паймонада мен ўлсам доғи,
Яхши фурсат топсанг ул бадахду паймонимға айт.

Буки онинг зулфи зуннорида диним ҳосили,
Куфр ила бўлмиш мубаддал, номусулмонимға айт.

Буки қилмишмен жаҳону жонни онинг садқаси,
Юз туман жону жаҳондин яхши жононимға айт.

Буки юз жон садқаси қилсам пушаймон бўлмағум,
Васлиға бир ваъда қилғандин пушаймонимға айт.

Буки юз минг фитна кўзлук бўлса пайдо онсизин,
Қилмағум наззора онсиз кўзи фаттонимға айт.

Буки чок айлаб яқо усрук чиқар эл қасдиға,
Мен ўлуб, эл жон топар бебок нодонимға айт.

Даҳр боғи гуллари хусни вафосиз эрканин
Юзи гул, жисми суман, кўйи гулистонимға айт.

Эй Навоий, ҳеч гулшаннинг сенингдек хуш наво
Булбули йўқ эрканин шоҳи суҳандонимға айт.

*Саттор Ярашев
ижросида*

ЭЙ СЕВГИЛИ ДИЁРИМ

*Саттор Ярашев
ижросида*

Эй севгили диёрим мен соғиниб зиёда,
Тоғлар ошиб яланғоч, чўллар кезиб пиёда.
Шаънингга куйладим куй ҳар жилға, ҳар қиёда,
Авжим фалакка етди куйланг ради фазода.
Ичганда сувларингдан маст эди **?ху?** димоғда.

Бокдим сенга йирокдан, кўзга зиё кўриндинг,
Тортдинг ўзингга, менга оҳанрабо кўриндинг.
Ҳар сабзаси Ватаннинг меҳригиё кўриндинг,
Нотоб эдим соғайдим, гўё даво кўриндинг.

Етмас умр қиларға йўл заҳматин ифода,
Қилди яқин йирокни шу бўлди бу ирода.
Учди кўнгил қувончдан рақс этди кенг ҳавода.

Шарх: Эй севгили диёрим

Эй севгилим, она диёрим, сенга бўлган соғинчларим ҳаддан ошди. Ялонғоч тоғларни кездим, чўлларда яёв дайديدим. Аъмолим шаънингни куйлаш, сени шарафлаб шеър айтиш бўлди. Авж пардаларда куйлаганимда овозим фалакларга етди. Фазодан қайтган акс-садолар оламни тутди. Сувларингдан ичиб маст бўлдим, димоғим фақат ҳу, яъни У каломини такрорлади. Сенга йироқлардан боққанимда нур каби порлаб кўриндинг. Ўзингга мени оҳанрабодек тортдинг. Ҳар бир гиёҳу майсанг менга меҳригиё бўлиб кўринди. Бетоб кўнглим ифорингни туйиб соғайди. Дардларимга даво бўлдинг. Йўл захматини айтиб берай десам, бу дoston ифодасига умрим етмайди. Йироқни яқин қилган нарса сенга бўлган муҳаббатим, васлингга томон интилишим бўлди. Кўнглим қувончдан рақс этиб само сари юксалди.

ЭЙ ПАРИ

*Алишер Навоий
газали*

*Саттор Ярашев
ижросида*

Эй пари, раҳм этки кўнглум зор эрур, бечора ҳам,
Ишқу савдо даштида Мажнун эрур, овора ҳам.

Тандағи пайконлару ашким ёрутмас уйниким,
Дуди оҳимдин қорормиш собиту сайёра ҳам.

Заҳми кўп бағримни тикмак мумкин эрмас, эй рафик,
Ким эрур юз пораю мажруҳ эрур ҳар пора ҳам.

Васли иқболию мен ҳайҳотким, рухсорини
Тоқатим йўқтур йироқтин қилғали наззора ҳам.

Уйла су қилди бало кўхсорини оҳим ўти,

Ким олиб кўксумга урғунча топилмас хора ҳам.

Чарх макру фитнасин ғофил ўлманг зинҳор,
Чунки бу шоҳид баса фаттон эрур маккора ҳам.

Телбараб иттим Навоийдек жунун саҳросида,
Қилмади ёдимни ҳаргиз бир пари рухсора ҳам.

Шарҳ: Эй пари

Эй пари, кўнглим сенга зор, бечараҳолдир,
рахм этгин. Ишқ савдоси уни Мажнун сингари
дашту саҳрога улоқтирди, овора қилди. Танам
ўқларга тўла. Кўз ёшим ҳам кўнглимга бирор
ёруғлик бермас. Оҳим тутунидан бутун коинот
қора либос киймиш. Ярадор вужудимни тикиб
бутламоқ ҳам асло мумкин эмас. Чунки бағрим юз
порагина эмас, балки ҳар бир парчаси мажруҳдир.
Унинг висоли умидини қилганим билан рухсори
насиб бўлганда ҳам унга назар қилгулек ҳолим
йўқ. Ўйлаки, оҳим ўти бало тоғини эритиб, сувга
айлантириб юборди. Шу боис кўксимни уриб
ёргани тош ҳам топилмайди. Бу дунёнинг макру
ҳийласидан ғофил бўлманг, эй биродарлар. Чунки
сизнинг амалларингизга шаҳодат бергувчи ҳам,

йўлдан ургувчи маккор, ўзига тортувчи жозибали нигоҳ ҳам унинг ўзидир.
Телбавор Навоий жунун саҳросида йўқолиб кетдим. Ҳайҳотки, бирор
парируҳсор мени ёд-йўқлов қилмади.

Алишер Навоий 2 том “Фан” Т.: 1987 369-370 б.

Суръат Пўлатов

**Фото театр муқимий
Янги энциклопедияда ижоди бор.**

ЯНГРА СОЗИМ

*Пұлат Мұмин
шеъри*

Янгра созим тарат ул кун шўх-шўх наво,
Кулгулар гул ғунчалари кўнглим аро.
Кулмасинму зафар базмин қилса шодон,
Ахдига ул ўт юраклар айлаб вафо.

Нақорат:
Янгра созим парвоз эт,
Кўнгулларни ҳамроз эт.
Кўнгулким қалби у
Куйла уни эъвоз эт.

Янгра созим куйга тўлсин бу гул диёр,

*Суръат Пўлатов
ижросида*

Чехраларда ханда ракси, дил беғубор.
Дўст ёрлар зафар базмин даврасида
Жўр бўлурга гулгун ёниб айтур алёр.

Накорат:
Янгра созим парвоз эт,
Кўнгулларни хамроз эт.
Кўнгулким қалби у
Куйла уни эъзоз эт.

Шарх: **Янгра созим**

Эй созим, бу кун шўх-шўх наволар таратгин. Сен таратган наволар фазилатидан кўнглим ичра ғунчалар чирой очсин. Ахир ўтли юраклар ўз ахдига вафо этиб эзгулик ғалабасини байрам қилса, қайси покиза кўнгил кулмас, қайси қалбда байрам шабадаси эсмас?! Эй созим, баланд пардаларда янгра. Само узра парвоз айла. Сенинг оҳанглари остида покланган дилларни ўзинга дўст тут, эъзозла. Эй созим, янграйвергин. Сенинг тароватингдан бу гўзал диёрим гулга тўлсин. Чехраларни ханда ракси абадий тарк этмасин. Дўсту биродарлар яхшиликнинг зафарини байрам қилсинлар. Дунё уларга жўр бўлсин. Эй созим, янгра, янграйвер!

ҒАМЗАСИН СЕВДИНГ...

Фузулий газали

Ғамзасин севадинг, кўнгил жонинг керакмазми санго?
Тиға урдинг жисми урёнинг, керакмазми санго?

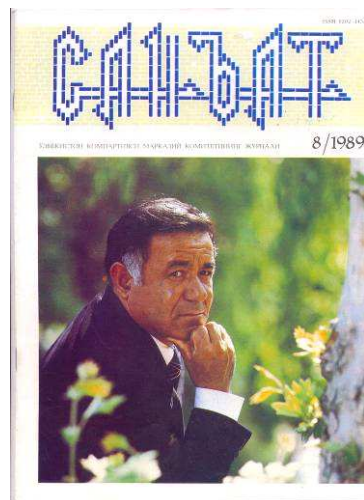
Оташин оҳимла айларсан манго таклифи боғ,
Боғбон, гулбарги хандонинг керакмазми санго?

Эй камонабрў, рақиба верма ғамзангдин насиб,
Ўқ отарсан тоша, пайкониинг керакмазми санго?

Ёндириб жоним, жаҳонсўз этма барқи оҳими,
Осмон, хуршиди рахшонинг керакмазми санго?

Туталимким, ашк селобина йўқдур эътибор,

*Тождиддин Муродов
ижросида*

Эй Фузулий, чашми гирёнинг керакмазми санго?

Шарх: **Ғамзасин севдинг...**

Ёр ғамзасин севишга севдинг-у, Ёр висолига етмоқ машаққати нима эканини баласанми? Эй ошиқ, жонингда қасдинг бормики бу йўлни танладинг? Ахир бу йўл жондан кечганлар йўли. Сенга жонинг керакмасми? Ошиқлар қисматини танлаб, дарвешона танангни яланғоч тиғ узра отдинг. Нима жисму жонингдан тўйганмисан? Эй боғбон, шунча оташу оҳим билан боғингга таклиф этдинг. Наҳот сенга хандон отиб турган гулларинг керак бўлмаса? Мени ёндириб, оҳим чақинини жаҳонга ошкор этмагин. Эй осмон, чарақлаб турган кўёшинг сенга керакмасми? Оҳким, кўз ёш селоби даҳри дун ичра эътибор топмади.

Эй Фузулий, Ёр кўйида бунча йиғлайсан, гирён кўзларинг сенга керакмасми?

ГУЛ УЗОРИМ

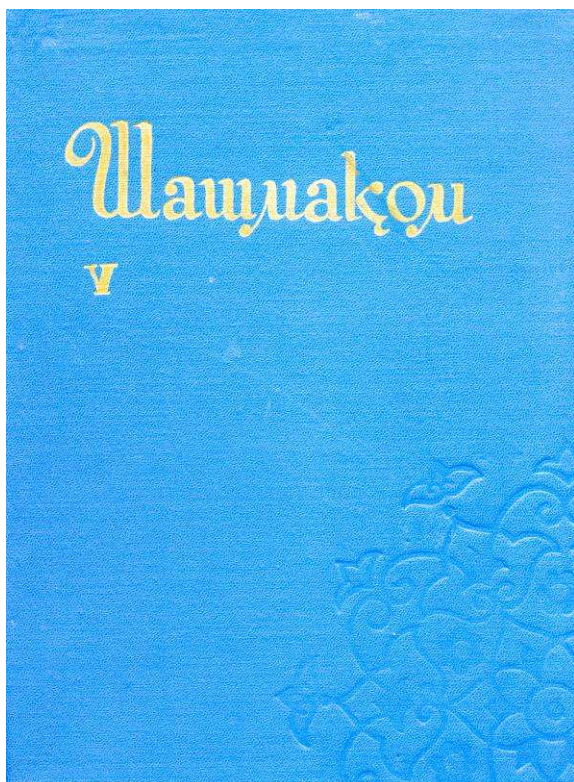
Навоий газалига Амирий мухаммаси

*Тождиддин Муродов
ижросида*

Дўстларим, бир нозанин ишқи бу ҳол этмиш мени,
Зулфи савдоси алиф қаддимни дол этмиш мени,
Лола гул рухсори ҳажр ашкимни ол этмиш мени,
Бир пари-пайкар ғами ошуфта ҳол этмиш мени,
Элга аҳволим демактин гунгу лол этмиш мени.

Ишқ еткурмиш менингдек телбани бу ергаким,
Тешилур кўксим маломат ўкидин не ергаким.
Йўқ мажолим, ўйла, ҳолимдин ўзингга дергаким,
Мен ҳавойини, не тонг, кўргузсалар бир-биргаким,
Эгма қоши фикри андоғким, ҳилол этмиш мени.

Гоҳ Мажнун элга, гоҳ мен соғ ила тенг бўлмишам,
Ҳасратингдин лола янглиғ доғ ила тенг бўлмишам—
Ким, хазон фаслидаги япроғ ила тенг бўлмишам,
Ёр кўйи ичраким, тупроғ ила тенг бўлмишам,
Ишқ ғавғоси бу янглиғ поймол этмиш мени.

**Hoji Abdul Aziz
RASULOV**

«GULZORIM» ashulasi
Navoiy g'azali
Hoji Abdul Aziz Rasulov ijrosida.

Do'stlarim, bir nozanin ishq bu hol etmiş meni,
Zulfi savdosi alif qaddimi dol etmiş meni,
Lola gul ruhsori hajr ashkimi ol etmiş meni,
Bir pari-paykar g'ami oshufta hol etmiş meni,
Elga ahvolim demaktin gungu lol etmiş meni.
Ishq yetkurmish meningdek telbani bu yergakim,
Teshdur ko'ksim malomat o'qidin ne yergakim.
Yo'q majolim, o'yla, holimdin o'zingga dergakim.
Men havoyini, netong, ko'rguzsalar bir-birgakim,
Egma qoshi fikri andog'kim, hilol etmiş meni.
Goh majnun elga, goh men sog' ila teng bo'lmisham,
Hasratindin lola yanglig' dog' ila teng bo'lmisham.
Kim, hazon faslidagi yaprog' ila teng bo'lmisham,
Yor kuyi ichrakim, tuprog' ila teng bo'lmisham.
Ishq g'avg'osi bu yanglig' poymol etmiş meni.

Толибжон Бадинов
ижросида

ШАҲНОЗ

Машираб газали

*Толибжон Бадинов
ижросида*

Чун қўлум бирлан аёқим боғламоқ хожат эмас,
Ман ўлумга розидурман, тургали тоқат эмас.

Бунча шиддат бирла бошим кесгали зўр айлама,
Баски, одам қони тўкмак санга ҳам тоат эмас.

Умр чун барки хаводис, ғофил одам билмади,
Ою кун оромига бир лахзае фурсат эмас.

Лашкари хунриз бўлса, сабру ором қайда бор,
Мажнуни девоналардин шоҳға роҳат эмас.

Чун муборак бўлсун, эй Машраб, қизил қонинг санинг,
Хўб иш бўлди санга, жон берганинг офат эмас.

Шарҳ: Хожат эмас

Мен ўлимга розиман, ўлдираман деб менинг қўл-оёғимни боғлаш шарт эмас. Ўлимимни кутиб ётибман, ҳатто туришга ҳам тоқатим йўқ. Эй рақиб, бошимни кесишга бунча орзуманд бўлмасанг, бунчалар шиддат кўрсатмасанг. Ахир одам қонини тўкиш сен учун ибодат эмас-ку. Ғофиллар умрнинг бир зумлик чақин мисол қисқа эканини билмайдилар. Ой-кунлар роҳати бор-йўғи бир лахзалиқдир. Ўтаётган ҳар бир дақиқа хун сўраган вақт лашкари бўлса, бу дунёда қандай ором бўлиши мумкин. Девоналар билан шоҳлар манфаати қай замонда туташган ўзи? Эй Машраби девона, танангдан оқаётган қип-қизил қонинг муборак бўлсин. Жуда ажойиб иш бўлди, сен учун жон бериш офат эмас-ку.

САЙҚАЛ

Алишер Навоий газали

Ёрдин ҳижрон чекар ушшоқи зор, эй дўстлар,
Неча тортай ҳажр, чун йўқ менда ёр, эй дўстлар.

Ёр ишқин асрағил пинҳон, дебон саъй этмангиз,
Ваҳ, не навъ этгум йўқ ишни ошкор, эй дўстлар.

Айламанг бекаслигимни таън, бир кун бор эди,
Менда ҳам бир нозанин чобуксувор, эй дўстлар.

Ёрсиз вайронда қон йиғлармен охир, сиз қилинг
Ёр бирла гашти боғу лозазор, эй дўстлар.

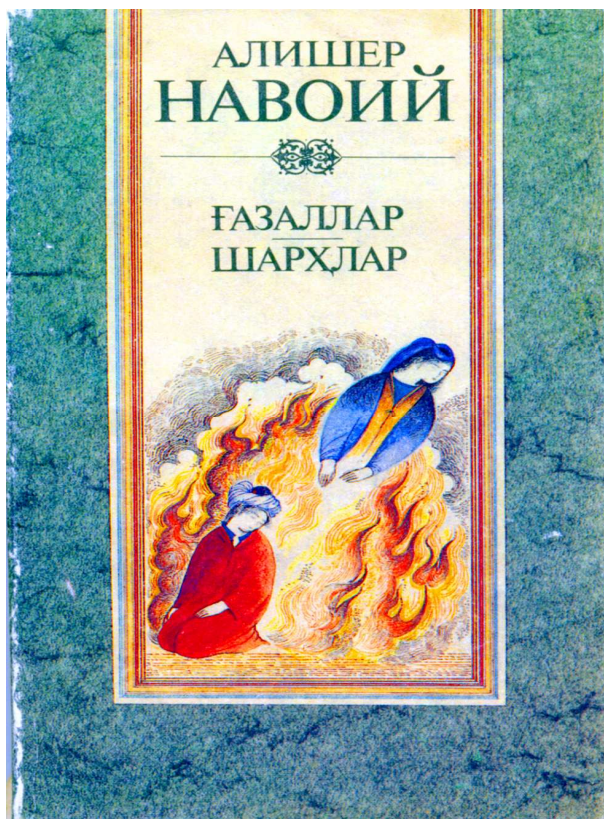
Май ичингим, даҳр эли ичра кўп истаб топмадук
Аҳду паймонида бўлғон устувор, эй дўстлар.

Ёрингиз васлин ғанимат англабон шукр айлангиз
Ким, Навоий ўлди бекасликда зор, эй дўстлар.

*Толибжон Бадинов
ижросида*

Шарҳ: Ёрдин ҳижрон чекар...

Ошику зорлар ёр ҳажрида алам тортади. Мен нега ғам чекайки, агар менда ёр бўлмаса. Ёр ишқини пинҳон асра деб менга насихат этаверманг. Ахир йўқ нарсанинг нимасини ҳам ошкор этар эдим. Эй дўстлар, менга кимсасиз деб таъна қилманглар. Менинг ҳам қачонлардир ихтиёрим ўғирлаган бир нозанин ёрим бор эди. Уни йўқотдим-у шундан бери вайронада ёрсиз қон йиғлашдан бошим чикмайди. Энди ёр билан боғу лозазорда гашт суришни сизга бағишладим. Менинг аъмолим эса Ҳақ жамолин истаб риёзат чекишдир. Эл ичра аҳду паймонига собит бирор дўст топиш қийин.

Эй дўстлар, ёрингиз билан бирга экансиз, бу васл шукрини қилишдан чарчаманг. Зеро, ёлғизлик ичра зор- интизорлик Навоийга қисмат бўлди.

МЕҲРУ ОҚИБАТ

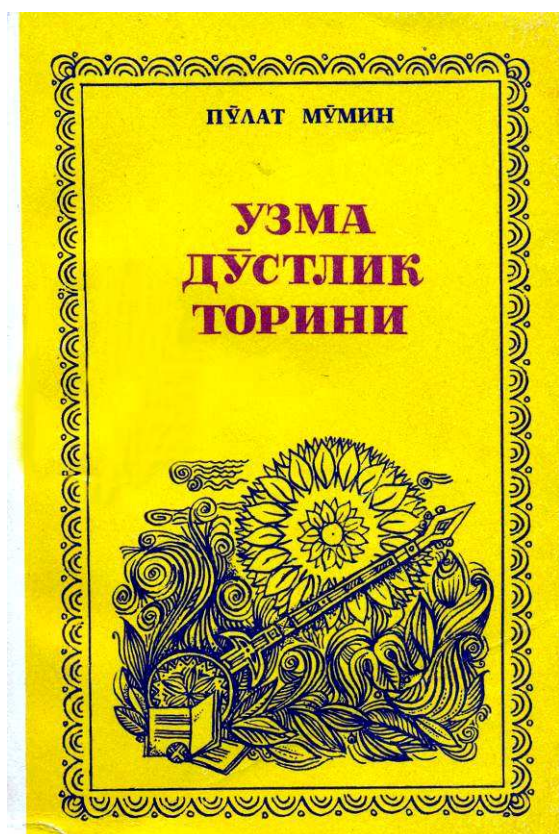
Пўлат Мўмин шеъри

Ахли инсонга зарур
Дунёда меҳру оқибат,
Ростлигин исбот этур
Ижрода меҳру оқибат.

Бу сифат инсондаги
Олий ҳамият рамзидир,
Дўстлигин мангу этур
Ошнода меҳру оқибат.

Оқибат қилган киши
Иззатда бўлгай ҳар қачон,
Кетмасин раҳна тушиб
Аснода меҳру оқибат.

*Эркин Раҳимов
ижросида*

Ким агар Ҳотам мисол
Донг ёйса элга, соз эрур,
Дейдилар офтобча бор
Зуккода меҳру оқибат.

Ўз-ўзин мақташ билан
Оввора бўлса баъзилар,
Бормикан ундай тили –
Буррода меҳру оқибат?

Яхши дўстлар меҳрига
Меҳрингни пайванд айлагин,
Бўлмагай, билсанг сира–
Тиллода меҳру оқибат.

Имтиҳон айлаб, Мўмин
Бергай сенга зимдан баҳо,
Одобу андишаси–
Аълода меҳру оқибат.

ОНАЖОН

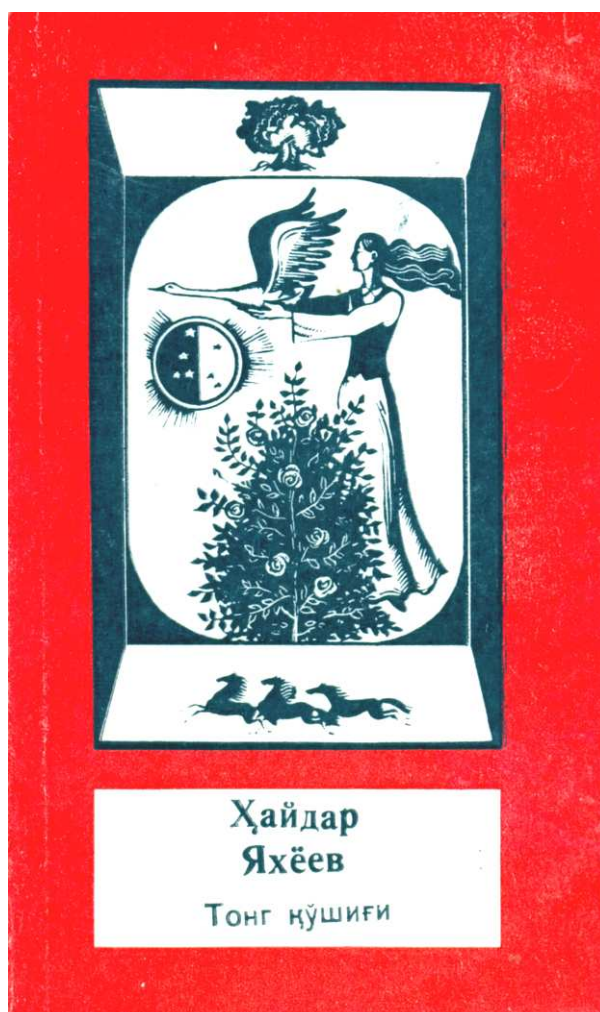
Ҳайдар Яҳёев шеъри

Онажон, номинг дилимда,
жисм аро танҳо ўша,
Шафқатинг битмас хазина,
менга минг тилло ўша,
Ҳар нафас меҳринг булоғи
тошса бир дарё ўша,
Кўз очиб кўрдим ўзингни,
менга бир дунё ўша,
Онажон, каъбам ўзинг,
сенсиз жаҳонни на қилай,
Танда меҳринг ёнмаса
беҳуда жонни на қилай!

Тарк этиб орому сабринг,
менга бахт бердинг мудом,
Ҳам жигарпорам дея,
чекдинг аламлар субҳу шом,
Тоза қалбинг бўлди қанча–
қанча қайғуларга жом,
Сендан ўргандим буюк
имло била ширин калом,
Онажон, каъбам ўзинг,
сенсиз жаҳонни на қилай,
Этмаса номингни ёд –
ўткир забонни на қилай!

Меҳрибон, мушфик, мураббий,
бунча беозорсан,
Жонажон, мунис, азизим,
шодлигимга ёрсан,
Хаста бўлсам, жонга дармон,
ҳар саҳар бедорсан,
Гар йироқ кетсам, туну кун
изларимга зорсан,
Онажон, Яҳё деди:
сенсиз жаҳонни на қилай,
Бўлмасанг бошимда сен,

*Эркин Раҳимов
ижросида*

бу ошённи на қилай!

ЎРТАР

Машираб газали

*Муроджон Аҳмедов
ижросида*

Агар ошиқлиғим айтсам, куюб жону жаҳон ўртар,
Бу ишқ сиррин баён этсам, тақи ул хонумон ўртар.

Кишига ишқ ўтидин заррае тушса бўлур гирён,
Бўлуб бесабуру бетоқат, юрак-бағри ҳамон ўртар.

Нечук тоқат қилай, дўстлар, бу дард бирлан бўлуб ҳайрон,
Ғамим бошқа, алам бошқа, юракимни ниҳон ўртар.

Мани бехонумон тинмай куюб ҳар дам фироқингда,
“Нигоро!” деб отинг айтсам-ки, шавқингдин забон ўртар.

Қаю тил бирла, эй жоно, Санинг васфинг баён айлай,
Тилим лолу кўзум гирён, сўнгақларни чунон ўртар.

На қаттиғ кун экан, дилбар, висолингдин жудо бўлмоқ,

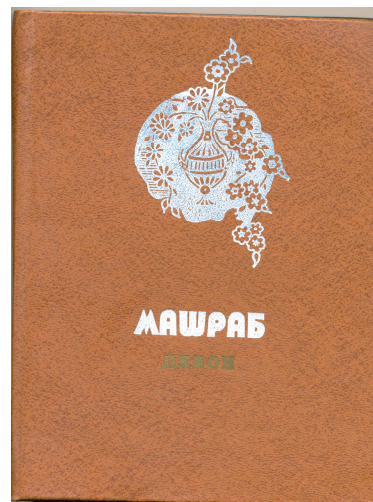
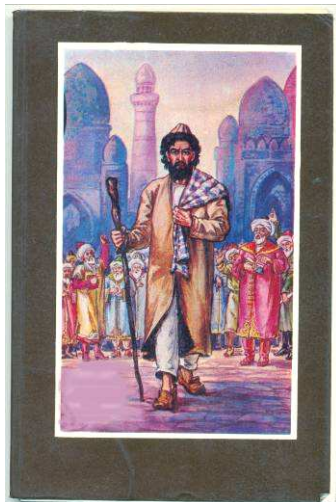
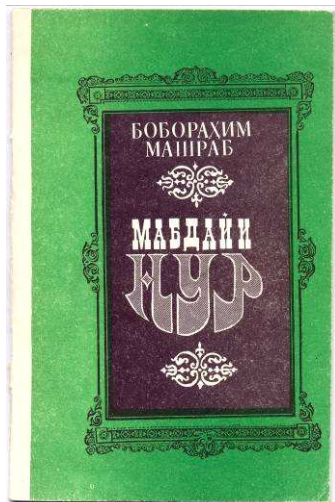

Манинг оҳим ўтига бул замину осмон ўртар.

Юракда дарду ғам қат-қат, ки манда қолмади тоқат,
Агар бир заррасин бул вақт десам, ишқи баён ўртар.

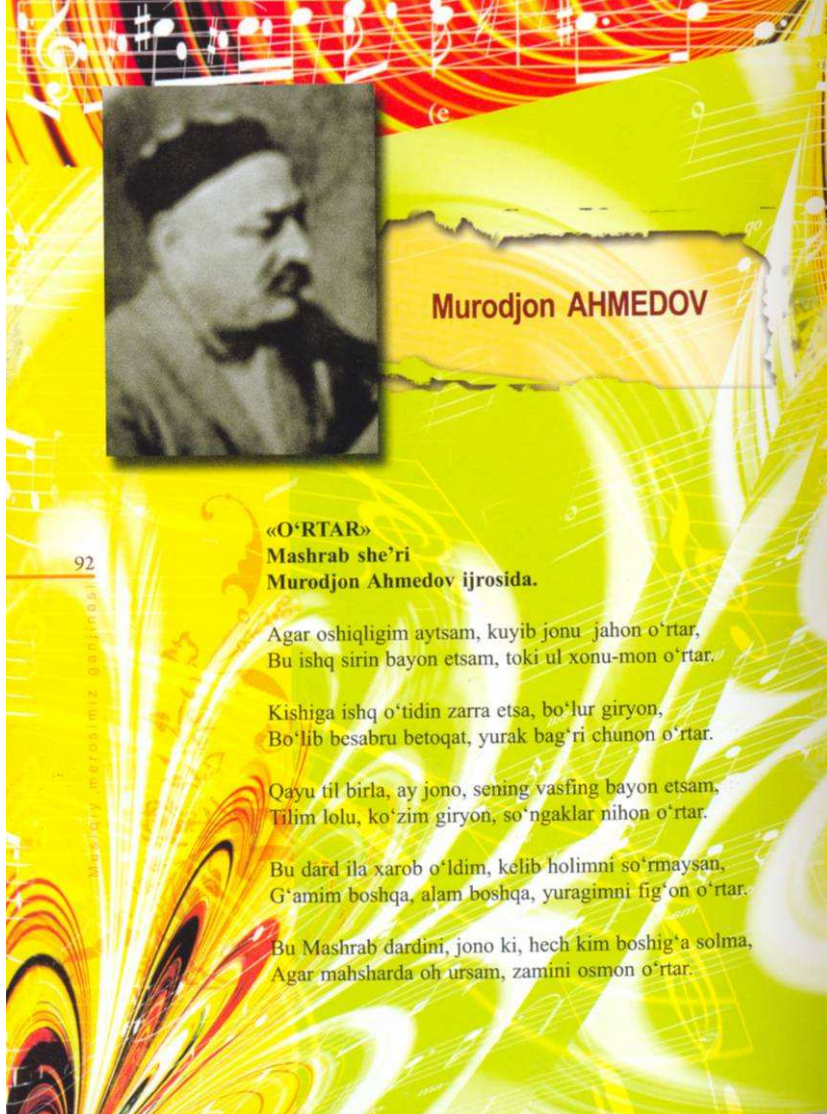
Бу дард бирла хароб ўлдим, келиб ҳолумни сўрмайсан,
Унум чикса юракдин бул тану жон, устихон ўртар.

Бу Машраб дардини, ё Рабки, ҳеч ким бошиға солма,
Агар Маҳшарда оҳ урсам, Беҳишти жовидон ўртар.

Шарх: Агар ошиқлиғим айтсам...

Агар Сенга бўлган ишқим ҳақида сўзласам, жон ҳам, жаҳон ҳам куйиб ўртанади. Бу ишқ сири шунчалар буюкки, агар уни баён этадиган бўлсам, хонумоним куяди. Киши қалбига ишқ оловидан бир учқун етса, гирёнликка тушади. Сабр-тоқатидан ажралиб, юрак-бағри адо бўлади. Бу дард билан ҳайрону лолман, эй дўстлар, нима қилишимни ҳам билмайман. Ғамим билан аламим икки лашкар бўлиб юрагимни забт этмоқда. Сенинг фироқингда куявериб хонумонимдан жудо бўлдим. Агар исмингни зикр этсам, унинг шавқидан тилим куяди. Сенинг таъриф-тавсифингни қайси тил билан айтсам экан? Тилим лол, кўзим олди қоронғу, суякларимгача ишқ оловидан куймоқда. Қандай кулфатли кун эканки, Сенинг васлингдан жудо бўлдим. Оҳ-фиғоним ўтидан еру осмон бирдек аланга олди. Юрагимда аламлар тоғи уйилган. Сенсиз яшашга ҳечам тоқатим қолмади. Агар аламимдан бир заррасини тилимга чиқарсам, ишқим баёни дунёни куйдиради. Дардинг билан ҳолим хароб, буни яхши биласану мендан хабар олмайсан. Юракдан бир сас чиқадиган бўлса ҳам тани жоним, устихонларим ўртанади.

Ё Раббим, бу
 девона Машраб дардини
 ҳеч кимнинг бошига
 солма. Агар
 Маҳшаргоҳда бу
 дарддан ўртаниб ох
 урадиган бўлсам,
 абадий Жаннатинг ҳам
 куйиб кул бўлади.

БҲЙЛАРИНГГА

Махтумқули шеъри
Муроджон Аҳмедов

ижросида
 Юрсанг, ёрим,
 қувонаман

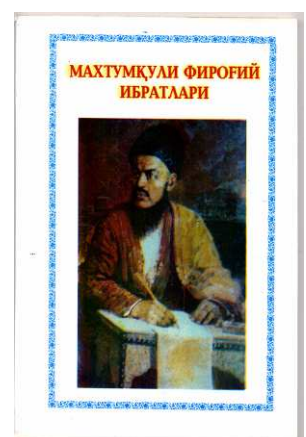
Сарви қомат бўйларингга.
 Гулдан либос ярашибдир
 Соғ –саломат бўйларингга.

Мен булбулга айлаб озор,
 Ширин жоним олдинг нисор.
 Зулайҳодан қолган зуннор
 Бўлсин ҳожат бўйларингга.

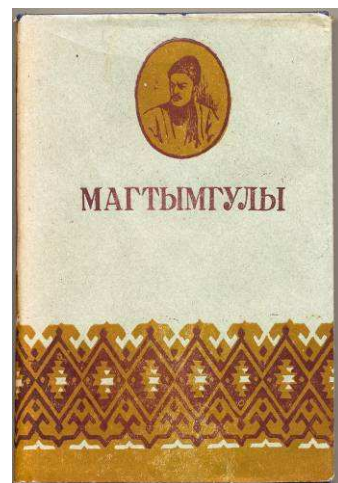
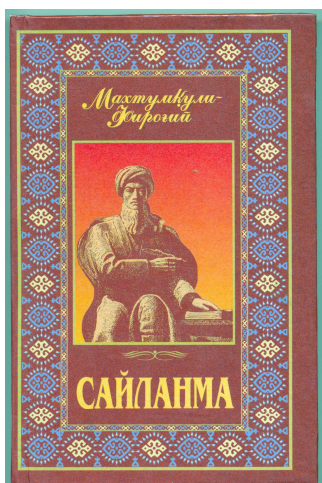
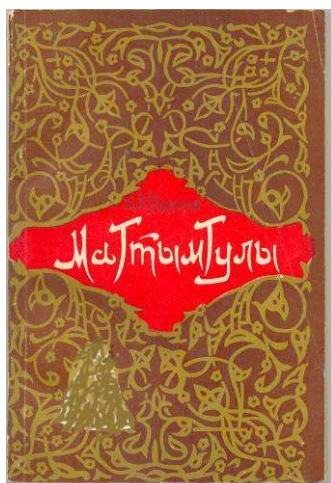
Кўрсам ҳуснинг йўқ армоним,
 Сенсиз хазон бўлсин жоним.
 Иқболим, диним-имоним-
 Қилсам ҳурмат бўйларингга.

Кўрган ошиқ фидо бўлар,
 Эл-юртидан жудо бўлар,
 Махтумқули, гадо бўлар
 Ул каромат бўйларингга.

Юрсанг, ёрим, қувонаман
 Сарви қомат бўйларингга.
 Гулдан либос ярашибдир

Соғ –саломат бўйларингга.

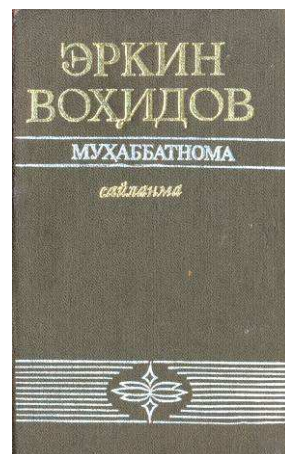

ЗОЕ

Эркин Воҳидов шеъри

Кимда иқтидор йўқдир,
Илм ила ҳунар зое,
Иқтидор берурман деб
Чекма ранж, кетар зое.
Кимда асли толе йўқ,
Нақди ҳам кетар қўлдан,
Берганинг билан бўлмас
Олтину гуҳар зое.
Кимки беҳамиятдир,
Четдадир назардан ҳам,
Чунки беҳамиятга
Солганинг назар зое.
Кимки муз юрак бўлса
Ўйлама эритмакни,
Минг қуёш ёқиб қўйсанг
Қилмагай асар, зое.
Гар қуён юракли эр
Жазм этса баҳодирлик,
Унга аргумоқ эссиз,
Тилла нақш камар зое.
Бу “насихат”ин Эркин
Ёзди бир сабаб бирлан,
Кўнглида сезар аммо,
Шеъри бесамар, зое.

*Камолиддин Раҳимов
ижросида*

Шарҳ: **Кимда иқтидор йўқдир**

Кимга Оллоҳ берган илм-иктидор бўлмаса, унинг илму ҳунар даъво қилиши беҳудадир. Бундайларни тарбиялаб йўлга соламан, дея беҳуда уринма. Толеида тўқислик ёзилмаган кимсанинг нақди ҳам қўлидан кетса ажабмас. Унга қанча бермагин, берганларинг олтину гавҳар эса-да зое кетиши мумкин. Ҳамиятсиз кишидан ҳамма қочади. Ҳатто унга назар солишдан ҳам эҳтиёт бўлишади. Чунки бундай кимсаларга назар солишингда ҳам яхшилик бўлмас. Баъзи юраги муз кимсалар қалбини эритаман дея уринишдан бирор натижа чиқмас. Чунки уларнинг муз қалбларини минг қуёшни келтириб қўйилганда ҳам эритиб бўлмайди. Қалбида мардлик фазилати муҳрланмаган одам ҳар қанча ўзини шерюрак қилиб кўрсатишга уринмасин кўрқоқ қуёнлигича қолаверади. Бундайларга на арғумоқ, на белларига тилла камар ярашади. Шоир Эркин, бу жайдари насихатини шунчаки қаламнинг иштиёқини қондириш учунгина ёзгани йўқ. Шеърининг дунёга келишига арзийдиган сабаблар бор. Фақат унинг айтган сўзларим беҳуда кетмасмикан, деган андишаси ҳам йўқ эмас.

ТИНЧЛИК, САЛОМАТЛИК КЕРАК

Чустий мухаммаси

*Камолитдин Раҳимов
ижросида*

Яхши ниятли киши оламда чин инсон демак,
Яхши ният бўлмаса, йўқ унда инсоний юрак.
Истагим изҳор этай, одил гувоҳим бўл фалак,
Эл учун, даврим учун, қалбимда кўп эзгу тилак,
Аввало тинчлик билан, дўстлик, саломатлик керак.

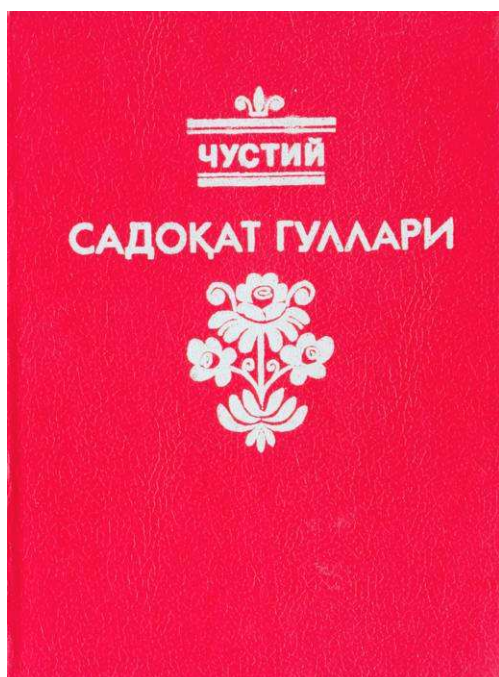

Хизмат айлаб элни шод этмоқ ҳамиша ниятим,
Таъзимига янги ой мисли эгарман қоматим,
Фахр этардим элга ёқса арзимас бу санъатим,
Бир умрдирки дилимдан жой олибдир бу тилак,
Аввало тинчлик билан, дўстлик, саломатлик керак.

Лаҳза-лаҳза меҳрим ортар, меҳрибонимдир элим,
Ҳар бири жисмимда жон, руҳи равонимдир элим,
Давлатим ҳам қудратим, ному нишонимдир элим,
Беҳисоб халқим учун қалбимда бу мангу тилак,
Аввало тинчлик билан, дўстлик, саломатлик керак.

Ҳар бирин кўрган сари кўнглим очилгай боғ-боғ,
Кўзлари тушса кўзимга, дил аро ёнгай чироғ,
Кўрмайин халқим дилида заррача армону доғ,
Фикру зикрим доимо Чустий билан ушбу тилак,
Аввало тинчлик билан, дўстлик, саломатлик керак.

НИҲОН БЎЛДИ

Завқий газали

*Оролмирзо Сафаров
ижрисида*

Жаҳонда камсухан ким бўлди, асрори ниҳон бўлди,
Кимики сўзлади кўп, билки, расвойи жаҳон бўлди.

Назокат орттурай десанг, мисоли ғунча ғомуш бўл,
Надинким, оғзини то очди гул, барги хазон бўлди.

Чаманда арғувондек сурат оро бўлмағинг хўб йўқ,
Пишарда мевасиз шармандадур, сирри аён бўлди.

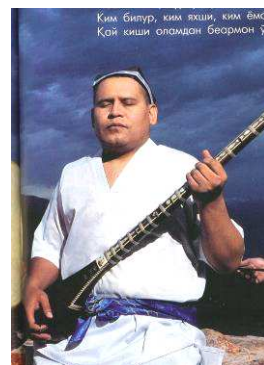
Дема машхур бўлмоқ яхши, буғдой донаси пинҳон,
Дарахти қилди жавлон, сарғайиб охир самон бўлди.

Биродар, ол менинг пандимни, ўз қадингни синдирма,
Киши ўз иззатини билмади, охир ёмон бўлди.

Агар иззатталабсан камнамолиғ орзусин қилғил,
Қаю ажнос бисёр ўлса суди йўқ, зиён бўлди.

Садафлар кўп оғиз очмак билан кўкси бўлур холи,
Ки баъзиси лабин кам во қилиб дурри ягон бўлди.

Завқий хаста, оғзинг эмас, ибрат кўзинг очғил,
Ажабким қўл яқода юргудек турфа замон бўлди.

Шарҳ: Жаҳонда камсухан ким бўлди...

Эй азиз дўст, бу жаҳонда кимки кам сўзлади, ўз сирининг эгаси бўлди. Сергап, маҳмадона эса эл аро расволик топди. Салоҳият, обрў-эътибор орттирай десанг ғунчадан ибрат ол. Зеро, ғунча оғзини очган лаҳзада ўз умрига нукта қўяди, хазонга айланади. Чамандаги арғувонни ҳолини кўрганмисан? Ҳамма дарахтлар мева қилганда унинг қисмати шармандалик бўлди. Чунки у мева қилмай гулини тўкиб бўлган эди. Ўзни кўзқўз қилмоқ, машҳур бўлмоққа сира ружу қўя кўрма. Ахир буғдой донаси кўздан пинҳон бўлса-да фойдалироқ, унинг пояси жавлон ургани билан бор-йўғи самонликка яради, холос. Эй, дўстим, насихатимдан хулоса чиқар, қадрингни кўп сўзлаш ила ерга урма. Иззатини билмаган кишининг ҳолига маймунлар йиғлайди. Иззатталабликнинг давоси камнамоликдир. Дунёда қайси жинс урчиб кетса, зиёндан бошқага ярамайди. Садаф ҳадеб оғзини очаверганидан кўкси бўм-бўш бўлиб қолди. Қайси садаф хомушликни касб этди, қалбида дурри яктони етиштирди. Эй Завқийи хаста, оғзингни эмас, ибрат кўзинг очгин. Кўлинг ёқангда турсинки, токи ёмонлар илки унга узанмасин.

ОТАСИДАН ДУО ОЛГАНЛАР

Оролмирзо Сафаров шеъри

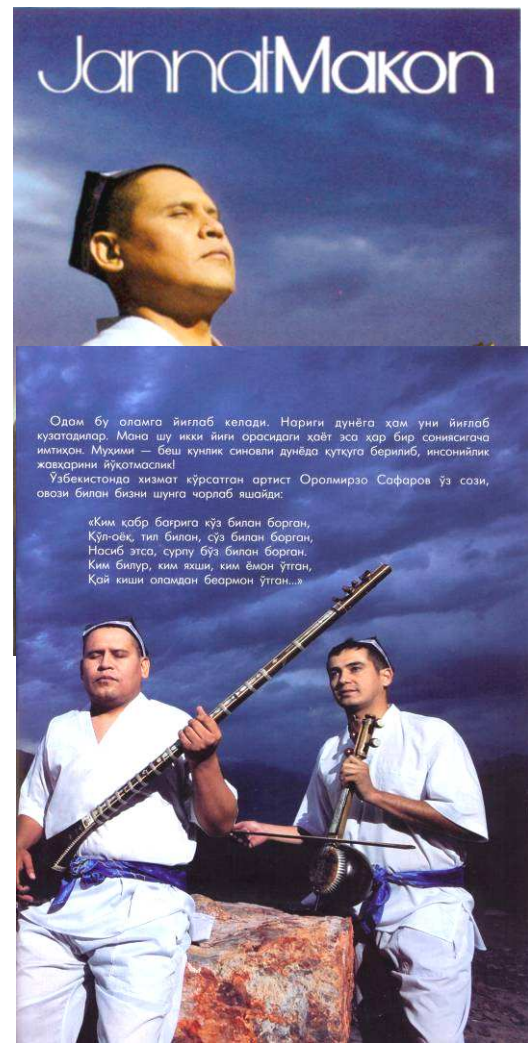
*Оролмирзо Сафаров
ижросида*

Лафзи ҳалол ростгўй бўлурлар,
Эзгуликка ошно юрурлар,
Файзли давру даврон сурурлар,
Отасидан дуо олганлар,
Волидасин ризо қилганлар.

Ёмонлик этмаслар ихтиёр,
Етказмаслар дилларга озор,
Аҳдларида мудом устивор,
Отасидан дуо олганлар,
Волидасин ризо қилганлар.

Улуғларга ҳурматдадирлар,
Кичикларга иззатдадирлар,
Эл-юрт учун хизматдадирлар,
Отасидан дуо олганлар,
Волидасин ризо қилганлар.

Хиёнатдан ҳазар қилурлар,
Мискинларга назар қилурлар,
Ҳам халқидан дуо олурлар,
Отасидан дуо олганлар,

Волидасин ризо қилганлар.

Мирзо олгил улардан ибрат,
Тингла, шеър ёз, қаламинг тебрат,
Бўлсин сенга мудом дўст, улфат
Отасидан дуо олганлар,
Волидасин ризо қилганлар.

Лафзи ҳалол ростгўй бўлурлар,
Эзгуликка ошно юрурлар,
Файзли давру даврон сурурлар,
Отасидан дуо олганлар,
Волидасин ризо қилганлар.

БЎЛМУШ

Алишер Навоий газали

Бизнинг шайдо кўнгул бечора бўлмуш,
Маломат даштида овора бўлмуш.

Анга баским ёғар тош устина тош,
Танида ёра узра ёра бўлмуш.

Урарда дам-бадам хароға бошин,
Сўнгалар анда пора-пора бўлмуш.

Бало тоғи аро ётқанда бемор,
Хирад синжоби хору-хора бўлмуш.

Қаро қилди нечукким рўзгорим,
Онинг ҳам рўзгори қора бўлмуш.

Қадоқ хуршиди қони ким ғамидин,
Сирешким кавкаби сайёра бўлмуш.

Навоий чорадин кўп дема сўзким,
Ғамингга чорасизлик чора бўлмуш.

*Абдуқаҳҳор Жалилов
ижросида*

Шарх: Бизнинг шайдо кўнгул...

Кўнглим шайдолик ичра бечоралик топди. Манзили маломат дашти, касби эса оворалик бўлди. Устига тош устига тош ёғади. Танида бутун жойи йўқ, яралари устига яна яра, бошини метин тошга ураверганидан суяклари парчаланиб кетган. Бало тоғи орасида бемор ётганида кўйлаги ва пўстинидаги ҳар мўй тикану тошга айланган. Нечун ҳам Ёр кунларим бу қалар қора қилмишки, кўнглимнинг ҳам оқарган куни йўқ. Чиқаётган қуёш қадаҳ бўлса, унинг қизили менинг қонимдир. Бу қадаҳ оғзини ёпадиган сирач вазифасини эса юлдуз ва сайёраларгина бажариши мумкин.

Эй Навоий, бу қайғу чораси ҳақида гапиришинг ортиқча. Илло, бунинг чораси чорасизликдир.

Луғат:

Ёра - яра

Хоро - метин тош

Хаз - ипакли мато

Синжоб - Силовсин, жуни ўсик қизил олмахон

Сиреш - елим, сирач.

Кавкаб - юлдуз

САМАРҚАНД УШШОҒИ

Собир Абдулла газали

Кел, эй муҳаббат эли, васл ила вафо бунда,
“Нигоҳи гарму адоҳойи дилрабо” бунда.

Шаҳиди бўлмоқ учун “дашти карбало” демаким,
Ўликка жону сенинг дардингга даво бунда.

Навони гар тиласанг, боғда бенаво булбул,
Қилурға сайри чаман, келки хушҳаво бунда.

Варақла дунёда бор ҳар китобни эй, ошиқ,
Сенинг у излаганинг яъни муддао бунда.

Қидирса бахту вафо дунёда агар Собир,
Ҳаёту, бахту бақо, завқ ила сафо бунда.

*Жўрабек Набиев
ижросида*

